

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1 [a.

—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

—
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Criza constituțională în Anglia

de dr. V. N. Madgearu

Londra, sept. 1911.

I.

Lupta constituțională dintre camera comunelor și lorzi — deschisă din nou în 1909 prin respingerea budgetului Lloyd George de către lorzi — a cărei prim stadiu a fost încheiat la 10 august a. c. prin acceptarea quasi-silită a proiectului de lege, prin care se suprimă dreptul de veto al lorzilor, în casa de sus, a fost prevăzută ca un incident inevitabil în evoluțiunea democratică a Angliei. Încă dela începutul guvernării liberale, primul ministru Sir Henry Campbell-Bannermann, a trecut prin camera comunelor următoarea la 24 iunie 1906 următoarea rezoluțiune:

„In scop de a face efectivă voința poporului, exprimată prin reprezentanții lui aleși, este necesar, ca puterea celorlalte case, de a schimba sau respinge proiecte de legi trecute prin această casă, trebui restrânsă prin lege astfel, ca să asigure prevaloarea decisiunilor comunelor în limitele unui singur parlament.

Să nu se creadă că a fost vr'o întâmpinare teoretică asupra incompatibilității dintre o instituție legislativă ereditară și principiile și practica guvernământului poporului, care a provocat conflictul constituțional dintre lorzi și comuni. Temperamentul poporului englez este de o așa natură, încât el rabdă cele mai grave anomalii fără a încerca să le îndepărteze, pânăcând ele sunt

recunoscute drept cauzele imediate ale plângerilor urgente ale populațiunei. Așa a fost și cu casa lorzilor... Ideia incompatibilității principiului unui control ereditar cu doctrina atotputerniciei voinței poporului, a fost manifestată în legea reformei electorale încă dela 1832, când a izbucnit întâi dată conflictul dintre lorzi și comuni. Acea lege exprimând ideia, că în casa comunelor nu este loc, decât pentru trimișii direcți ai poporului, natural — observă Gladstone în 1893 — că contrastul dintre cele două case trebuia să se desvolte, să se accentueze în diferite și conflicte din ce în ce mai pronunțate.

În esență conflictul s'a manifestat în atitudinea lorzilor față de cele două partide politice: liberali și conservatori. Liberalii susțin, că dela 1832, casa lorzilor a fost un apanagiu al partidului conservator: când era la cârmă un guvern conservator, ea nu era decât un birou de înregistrare a proiectelor casei comunelor, când era la cârmă un guvern liberal, ea se transforma într'o mașină de obstrucție mânăată de poșta partidului conservator. Într'o listă a actelor de reformă legislativă, privitoare la libertatea religioasă, libertatea presei, puritatea alegerilor, îmbunătățiri în administrația municipală; reforma codului civil și criminal, a sistemului educațiunei publice, a legislației industriale, sanitare și irlandeze, și în particular a legilor cu tendința de a strămtona puterea lorzilor, stăpâni ai pământului și a creia pentru popor puțința de a intra în stăpânirea pământului — într'o astfel de listă, va fi greu de aflat una din aceste legi, afirmă liberalii, care să

nu fi fost aruncată sau mutilată de către lorzi.

Ținând seamă de caracteristica partidelor — echilibrul dintre ele și durabilitatea lor de necrezut — ministrul Churchill observă, că a pune o astfel de armă, ca casa lorzilor, în mâinile unuia dintre partide, înseamnă a condamna pe celalalt la distrugere. — „Este o chestiune de viață sau de moarte pentru liberalism și radicalism. Este chestiunea vieții noastre sau abolirei dreptului de veto a lorzilor!

Cu toate acestea, dacă n'ar fi intervenit noi factori, cari să demonstreze necesitatea iminentă a unei prefaceri, forța de inerție inerentă vieții politice a Angliei, n'ar fi putut fi învinsă chiar de cei mai aprigi luptători ai politicei democratice de măsura lui Asquith, Lloyd George și Churchill.

Primul factor a fost creșterea imensă a majorității conservatoare în casa lorzilor. Până la 1885 acest proces a fost încet. În acel an proiectul autonomiei Irlandei a fost respins de o majoritate de 419 voturi contra 41. De atunci numărul liberalilor în casa lorzilor a rămas la 45. Repezițiunea conservatorizării casei lorzilor — datorită „spiritului“ ei, a pus pe gânduri pe liberali, căci ea implica pericolul unei autocrații. Dar aceasta încă n'ar fi fost în deajuns, căci liberalii s'ar fi acomodat și mai departe, dacă în locul Gladstoneianismului din era Victoriană, trăind pe socoteala trecutului glorios, nu s'ar fi ivit radicalismul. Proprietatea, biserica, industria și alte puternice „interese sacre“ au fost supuse atacului direct, ceea ce a provocat organizarea lor defensivă. Radicalis-

Cu prilejul unei triste aniversări

Charles Baudelaire

de Ion Minulescu

Se împlinesc astăzi 44 de ani dela moartea unui poet ciudat și totuși mare — un poet pe opera căruia se brodă mai întâi o legendă, se inventă apoi un proces și în urmă se creă în fine o nouă literatură.

Charles Baudelaire — *ce maître à la fois doux et sévère* — cum îl numește Leon Cladel, se stinse în ziua de 31 august a anului 1867 la Paris, într'o odaie de spital, spitalul doctorului Emile Duval, o odaie albă și simplă ca toate odaiele de spital, o odaie însă pe ai cărei pereți, aduse de muribund, atârnau două tablouri de Manet, dintre care unul, o copie după celebra ducesă de Alba, a lui Goya.

Cine era cel care murea, ne-o spune cu prisosință chiar această supremă viziune, pregătită de el însuși mai înainte de a închide ochii pentru totdeauna.

Bolnav de mai bine de un an de zile, în neputință de a mai vorbi, de a mai ceti, de a mai scrie, de a mai gândi poate; cel care scormonise nepătrunsul inimilor neînțelese, cel care cutreerese dela un capăt la altul coridoarele sucite și întunecoase ale unei alte vieți, decât cea pe care ne este dat s'o trăim; în ultimele zile ale vieții sale, se

mulțumea să-și plimbe privirile obosite — funerare reflexe ale unei gândiri de elită — pe cele două pânze pe care marele său prietin, reușise să fixeze câteva din multiplele aspecte ale acestui ideal pe cari unii îl prețuim ca pe o frumusețe eternă, iar alții ca pe o fantasmagorie de o clipă.

Năcut la 9 aprilie 1821, dintr'un tată în vârstă de 61 de ani și dintr'o mamă în vârstă numai de 32, autorul acelor otrăvite „Fleur du mal“ în parfumul cărora se asfixiase atâția convalescenți terari, timp de aproape o jumătate de secol, fusese luat de către contemporanii săi, când drept un farsor iscusit, când drept un nebun amabil, nu tocmai lipsit de meșteșugul versurilor corecte.

O singură mulțumire sufletească îi rămânea — aceea, că puținii săi prietini, se numiau: Sainte-Beuve, Hippolyte Taine, Barbey d'Aurevilly, Villiers de L'Isle Adam, Theophile Gautier, Edouard Monet, Richard Wagner și chiar acel semizeu în care se reducea toată poezia franceză — Victor Hugo — care într'un moment de entuziasm, îi decretase meritul de a fi creat un *nouveau frisson* în literatura franceză.

Pe vremea aceea de complect monopol literar, când Lamartine își rezervase cerul, Victor Hugo, pământul, Laprade pădurile, Musset pasiunea și Gautier Spania, lui Baudelaire nu-i mai rămăsese decât să creieze ceva, să creieze o viață nouă în poezia franceză, o viață necunoscută de predecesorii lui oricât de mari ar fi fost ei, o viață trăită aveau de el însuși cândva, poate în anii tinereții, pe malurile Gangelui sau pe întinsul mărilor violete, parte în visurile de mai târziu — în dure-

roasele lui visuri ce-l purtau spre acele *femmes damnées* descoperite prin cine știe ce Lesbos sau Cytheră!... Intreaga operă a poetului se reduce la un singur *imn*, un *imn imons*, o simfonie grozavă în care se preamărește: *Suferința!*...

Suferința lui însă, nu era aceeaș ca a mizerabilului ce-și pleacă fruntea neputincios de a-și ridica ochii să vadă ce-i dincolo de suferință.

Baudelaire era singurul poate, căruia îi fusese dat să se inițieze, în secretele acestei sfințe suferințe, în templul căreia oficia ca un stăpân, ca un mare pontif, el, pentru el singur, în numele suferinței și în numele celui *frumos* pentru preamărirea căruia atâția inși au învâțat să sufere dela el.

Atâta însă n'ar fi fost deajuns.

Baudelaire întinsese mâna tuturor marilor suferinzi ai secolului. Baudelaire profetizase pe Hector Berlioz, pe Richard Wagner și pe Edouard Monet. Alături de literatura de azi, Baudelaire căutase încă de pe atunci să întroneze muzica și pictura de azi. Baudelaire era artistul profet, omul afară de lumea noastră, omul de pașii căruia se leagă ceva din progresul artei și al omenirii!...

Și astăzi, când 44 de ani se împlinesc dela moartea acestui *Maître à la fois doux et sévère*, datorita noastră a celor care ne simțim atât de aproape și totuș așa de departe de el, este să amintim celor care poate l-au uitat, că astăzi, într'unul din cimitirele Parisului, mănunchiul de credincioși își pleacă genunchii pe marmora rece în José de Charmoy l-a culcat ca și pe străvechile și eternele mumii egiptiene!...

mul englez, tot mai „socialist“, a silit pe lorzi să-și apere pozițiunile lor economice.

Teama succesului politice „confisca-toare“ i-a mânat tot mai mult la suprimarea operei legislative a guvernului liberal. Lesne de înțeles că partidul liberal a fost silit să lupte spre a distruge puterea lorzilor, de a distruge, mutila și împiedeca măsurile sale sociale și deci a zăgăzui pentru mult timp curentul favorabil noului liberalism social.

(Va urma).

Călătorie împrejurul votului universal

de dr. Valer Moldovan

Un proverb unguresc zice: „Un nebun aruncă o peatră în fântână și o sută de înțelepți înzădar se trudesc să o scoată“

În țara noastră de-o vreme încoace chiar și proverbele trebuie să le întorcem pe dos, dacă voim ca ele să se potrivească cu realitatea situațiilor politice din ce în ce mai imposibile.

Înainte cu câțiva ani nu un nebun, ci un politician prea viclan și înțelept a aruncat în fântâna opiniei publice a țării „piatra sufragiului universal“ și de atunci toți bărbații politici sunt pe cale a-și pierde și puțină cuminenție politică ce au avut-o în zelul lor de-a înlătura primejdia ce-i amenința din partea acestui bolovan al lui Kristóffy.

Cu un lucru suntem în clar — că nici una dintre partidele din parlamentul ungar — afară de al naționalităților — nu sunt aderente sincere ale unei reforme electorale bazate pe un vot universal, egal și secret.

E așa de natural lucrul acesta. Cui i-ar și veni în minte să creadă, că aceste „beati presdentes“ cari se resfată prin culoirele luxoase ale parlamentului din Pesta ar abzițe bueros de bunătațile cari sunt legate în țara noastră de un mandat, și să se mulțumească numai cu nădejdea, că vor reuși eventual să rămâie la suprafață și în viitorul parlament ce se va alege pe baza nonei reforme electorale?

Mai e o vorbă comună la toate partidele politice din parlament și anume, că sufragiul universal atât de odios înaintea marelui majorității deputaților e sau a fost un punct cardinal al programelor lor politice. De aici comicul situației.

De partidul muncii nu mai vorbim. Știm, că a dat binețe politice către țară cu sufragiul universal pe buze.

Mai picant e să citești cum un simplu socialist din Czegléd e silit să sgândărească puțin memoria slăbită a lui Kossuth fiul, care nu vrea să mai știe, că sufragiul universal a fost după vreme ideea predilectă a tatălui său.

Chiar și Justh Gyula și cei doi-trei tovarăși ai săi par a nu fi în clar cu marea însemnatate istorică a propagandei lor — să concedem foarte rezolute — pentru sufragiul universal.

Încât privește majoritatea partidului justhist are dreptate zicala germană „mit gehangen mit gegangen“. Sunt și ei pentru, fiind că n'au ce face.

Mai grotescă privește ne prezintă strădania desperată a tuturor inamicilor unei reforme electorale cinșite și cu adevărat democratice de-a o compromite în ochii opiniei publice ungurești.

Și nu au lucru greu de îndeplinit.

Pentru că în țara noastră foarte puțini oameni se cugetă cu capul lor. Cei mai mulți așteaptă ca ziarul lor predilect să-i desărcineze și de această mică osteneală intelectuală.

Dar mai ușoară e munca aceasta a cavalerilor reacțiunii conservatoare și prin faptul regretabil că în Ungaria bietele naționalității încă și azi sunt un fel de „sparie păsări“, un fel de „șlager“ cu efect al oricărei argumentații patriotice.

E destul ca cineva să arunce în public ideea că'n urma sufragiului universal vor crește coarnele politice ale naționalităților, ca jumătate țara — bine înțeles intelectualicește cea mai inferioară — să deie din cap îngrijată și să laude patriotismul luminat și veghetor al reacționarilor dela „Buda-pesti Hirap“.

Și îți vine să te umfli de răs, sau să plângi de năcaz când trebuie să constăți că toți acești

luptători ai întunericului reacționar ce puțin originali sunt.

Dacă undeva au avut valoare cuvintele că „nimic nou sub soare“ apoi în Ungaria ele s'au adevărit cu vârf.

Dela cel mai mare bărbat de stat și până la cel din urmă reporter nu fac altceva decât repetă și variază aceleași argumente pe cari le-am mai auzit nu odată dela partidele conservatoare ale altor popoare din apus și în linia primă dela englezi.

Câteva exemple pe apucate:

Mai anii trecuți s'a colportat prin întreaga țară o vorbă de spirit a contelui Ștefan Tisza. Vorbind împotriva sufragiului universal ar fi enunțat, că el nu vrea să rischeze un „salt în întuneric“.

Vorba a plăcut mult și mulți găgăuți au repetat-o cu vreme și fără vreme neputându-se sătura de originalitatea marelui lor bărbat de stat.

Resfoind printr'o istorie a Angliei contimporane m'a surprins când am dat și aici de celebra frază a „saltului în întuneric“.

Și de nu era scris negru pe alb că nobilul lord Cranbourne a exprimat ideea aceasta pe la 1867, asadară cu aproape un jumătate de veac mai înainte, eram ispitit să cred că conservatorul englez a șterpelit-o dela conservatorul nostru și nu invers.

E grozav să citești toate argumentele ce se invoacă din partea scriitorilor reacționari în potruiva „votului secret“.

Unele din ele sunt direct ridicole.

Cei ce au invocă odinioară împotriva lățirii căilor ferate argumentul că înlesnirea și ieftinirea comunicației va face din oameni niște vagabonzi, au stat pe un nivel intelectual mai superior decât cei mai mulți dușmani ai votului secret.

Dealtcum cine se interesează de originalitatea acestor argumente n'are decât să răsfoiască istoria desbaterilor parlamentare ce-au premers inarticulării în lege a votului secret în 1871 în Anglia.

Și în fine ca să dovedesc că nici chiar argumentul principal al primejdii supremației rasei maghiare în urma sufragiului universal, nu e invenție specială maghiară, voi cita două fragmente de vorbiri din marea campanie electorală ce s'a pornit în Anglia în anul 1883.

Era vorba despre luarea unor dispozițiuni speciale pentru Irlanda, cerută cu insistență de conservatori pe când liberalii în frunte cu marele Gladstone erau pentru o lege electorală pentru toți cetățenii regatului britanic.

Iată cum argumenta un anumit Plunkett:

„E bine să o știți d-lor, că d-voastră dați arma aceasta puternică în mâna unei masse din care jumătate nu știe scrie și ceti și care e cu totul în mâinile celor mai fanatici agitatori.“

Politica acestora se poate cuprinde într'o singură vorbă: Război împotriva englezilor! Ura veșnică împotriva a tot ce e englez.

Dacă d-voastră nu vă temeți ca să dați drept pradă în mâinile dușmanilor patria câștigată cu sângele strămoșilor, unitatea și puterea imperiului, eu nu vreau să iau răspunderea aceasta grozavă și nu primesc proiectul“.

Ce acorduri plăcute și cunoscute totodată! Par'că le-am auzit cândva și undeva?

Dacă nu ne înșelăm, în parlamentul unguresc. Ce-i drept cu aproape 30 de ani în urmă. Dar aceasta n'are a face. Lucrul principal e originalitatea!

Ceeace încă nu am auzit în parlamentul patriei noastre din simplul motiv, că la noi încă nu s'a născut un Gladstone maghiar e puternicul raport al marelui și adevăratului amic al democrației și a popoarelor oprimate a lui Gladstone cel adevărat:

„Cu tot dreptul a făcut mențiune — antevorbitorul — despre marile lupte și despre faptele glorioase ale eroilor noștri prin cari au întemeiat acest imperiu.“

Istoria aceasta strălucită însă are o singură pagină tristă: Irlanda.

Câte încercări nu am făcut cu aspră stricteță și cu legi excepționale! Și nu am ajuns la nimic. Situația s'a înrăutățit mereu.

Să întâlnim acum noi stări excepționale, când politica aspră și crudă a dat faliment desăvârșit?

Să facem de astădată încercare cu liberalismul și cu generositatea.

Să mă credeți d-lor, cauza noastră numai de o singură primejdie e amenințată:

dacă dreptul și dreptatea nu va fi pe partea Angliei, atunci și numai atunci vor triumfa asupra noastră rebelii irlandezi“.

Așa a grăit un bărbat de stat luminat al unui neam și mai luminat.

La noi? Partide politice cu orizonturi înguste cu șefi egoiști și invidioși își continuă jocul lor ridicol în jurul reformei electorale.

Nici una nu o dorește, dar de care se teme de popularitatea ce și-o va câștiga cealaltă partidă cu ajutorul sufragiului universal, și toate împreună se uită chioris oarecum îngroziți înspre noi naționalitățile, cari așteptăm de atâta vreme o întoarcere înspre mai bine a sortii noastre prin sufragiul universal.

Mihail Eminescu

(Monumentul din Galați)

In curând Galașenii vor aduce un nou omagiu de admirațiune și iubire celui mai mare poet al neamului nostru, apostol al culturii românești, Mihail Eminescu.

La sfârșitul lui septembrie ori cel mai târziu până la 9 oct. se va desvâli la Galați monumentul lui M. Eminescu, imortalizat în marmoră de talentatul sculptor Fr. Storck.

La această serbare, care va fi prezidată de d. C. Arion, ministrul instrucțiunii publice, se cade să participe românii de pretutindeni.

Cu toții se cuvine să sărbătorim pe acest apostol sublim al culturii noastre naționale, a cărui figură devine tot mai măreață, cu cât anii se aștern peste cărările deschise de dânsul în câmpul literelor române.

Eminescu și-a făcut întâile lui debuturi în Transilvania și Bucovina, el s'a interesat deopotrivă de soarta tuturor românilor „dela Nistru pân' la Tisa“, el urmăria unitatea culturală a neamului nostru întreg și pe urma cugetărilor lui scânteiază, în veacuri, o dungă de lumină neperitoare.

De aceea trebuie ca toți să-l slăvim, iar ziua inaugurării monumentului lui, artistic executat trebuie să întrunească pe toți românii în acelaș simțământ de pioasă aducere aminte și recunoștință.

Comitetul monumentului, în frunte cu distinsul său președinte d. Corneliu Botez, consilier la Curtea de apel din Galați, face mari pregătiri, ca serbarea monumentului celui mai mare poet român să devină zi de adevărată sărbătoare, zi de triumf al culturii românești. Se va forma un comitet special de recepțiune pentru găzduirea tuturor acolora, cari doresc să fie părtași la marea sărbătoare națională, iar statul român va oferi tuturor călătorilor la această sărbătoare o reducere de 75 la sută, pe căile ferate române.

La desvâlirea monumentului vor lua parte aproape toți scriitorii români de pe întreg pământul locuit de români și peste tot acolo își vor da întâlnire toți aceia, cari poartă în sufletul lor dorul pentru unitatea culturală a neamului nostru, acest ideal sfânt al națiunii române întregi. Vom face astfel să fim străbătuți cu toții de acelaș fior de vieată și de înălțare sufletească către idealul ce-l urmărim cu toții și pe care numai prin fapte de cultură națională îl putem atinge,

Numai prin cultul eroilor și marilor figuri ale neamului nostru vom dovedi, că suntem la înălțimea civilizațiunii, cum și vitalitatea noastră ca neam.

Indemnăm deci de cu vreme pe românii de bine, ca toți, câți numai vor putea, să-și aranjeze afacerile astfel, ca în ziua, ce se va anunța la timpul său, să poată pelerina la

monumentul din Galați al apostolului nostru Mihail Eminescu.

Participanții să binevoiască a se anunța cât mai curând directorului acestui ziar, d-lui Vasile Goldiș în Arad.

Adunarea învățătorilor

„Reuniunea învățătorilor dela școalele populare confesionale gr.-or. române din protopopiatele arădane I—VII“ a convocat a XXI-a adunare generală ordinară la Arad, pe duminică și luni, în 4 (17) și 5 (18) septembrie.

Din nou câteva momente mărețe, câteva clipe de înălțare sufletească. Un nou prilej, pentru a ne întări credința în viitorul de aur, ce abia în răstimpuri mari ni-se dă prilej să-l zărim printre nouri grei și amenințatori ce-i prind razele strălucitoare dinaintea ochilor noștri. Încă o ocaziune frumoasă de a cuprinde în toată mărirea ei sublimitatea chemării dascălilor noștri, de a înțelege desăvârșit rezistența și puterea făcătoare de minuni a solidarității și unității perfecte în acțiune.

Ce ne dovedește mai presus de orice, această a XXI. adunare generală a reuniunii învățătoresți?

Consolidarea tuturor învățătorilor, acelor lumânări spirituale prizărite peste un vast ținut de țară, să-și facă apostolia lor ingrată și spinoasă, ca nici una alta, străbătând cu licărirea lor mai mult ori mai puțin pală, bezna de veci a satelor noastre ținute cu dinadinsul în întunecimea medievală din partea asupritorilor noștri, este evoluția luminei, este acelaș fenomen ce-l admirăm și binecuvântăm în progresul luminei artificiale, care în timp așa de scurt a evoluat din opaițul cu razele slabe și șterse până la orbitoarele becuri electrice, cari cuprind cu lumina lor piete puternice, risipind cu razele lor lucitoare chiar și întunerecul celor mai ascunse unghiuri.

Ce e alta „Reuniunea învățătorilor“ decât un puternic bec electric, care reprezintă în lumina sa orbitoare sute și sute de palide lumânări.

În iubitoarele sale brațe cuprinde cu dragoste pe toți apostolii culturi românești înrolați sub stindardul ei, deopotrivă și ca o mamă dulce întărește, mângăie, încurajază, învață, apără pe cei slabi, desnădăjduiți, îndoelnici, neștiutori și obidiți, dar tot atunci nu uită să supravegheze cu ochi de vultur, pedepsind și îndreptând pe cei ce au apucat căi greșite și povârnișuri.

Reuniunea este cuprinsul sufletelor nutrite de idealul cel mai sublim, aliate în acelaș scop urmărit cu entuziasm și credință pentru a izbândi lumina din întuneric.

Și când una din cele mai puternice fortărețe a învățături luminătoare, „Reuniunea învățătorilor“ își ține adunarea sa generală, când această societate își face darea de seamă despre viața prodigioasă, despre lupta sfântă ce a purtat-o stăruitor în decursul unui an împlinit — inima fiecărui român trebuie să tresalte de bucurie, și cu toți trebuie să alergăm cu zor în mijlocul învățătorilor trudiți, să le ascultăm păsurile, să le înțelegem năzuințele, să le întindem însăfârșit mână de ajutor, susținându-i cu fapta și dragostea noastră în titanica luptă, ce o poartă izolați, risipiți

în toate unghiurile locuite de români, pentru întărirea, mărirea și înălțarea neamului.

Când apostolii culturi românești de pe plaiurile acestea, se întrunesc din nou să se întâlnească, să se sfătuiască reciproc, să se încurajeze și lumineze, comunicându-și cunoștințele experiate și câștigate în decursul anilor, cu năcaz și trudă multă, unul altuia, — locul nostru este și trebuie să fie în mijlocul lor, în mijlocul celor mai devotați servitori ai altarului național, cari poartă jugul cu resignație și nu așteaptă răsplata muncii lor adeseori supra omenești.

Convocare

Bazați pe concluziile adun. gen. trecute, a comitetului și în conformitate cu dispozițiunile §-lui 11 din statute, convocăm pe toți membrii „Reuniunii învățătorilor dela școalele populare confesionale gr. or. române din protopopiatele arădane I.—VII. și pe toți binevoitorii și sprijinatorii școalei la a XXI-a adunare generală ordinară, care se va ține în Arad, duminică și luni, în 4|17 și 5|18 septembrie a. c.

Programa:

1. La 8 ore a. m. azistare la sfânta liturgie împreună cu chemarea Duhului sfânt.
2. La 10 ore întrunire în sala festivă a seminarului diecezan.
3. Exmiterea unei comisiuni pentru P. Sa. D. Episcop Ioan I. Papp.
4. Deschiderea adun. gen., bineventurarea înaltului prelat și patron, a reprezentanților și oaspeților.
5. „Dr. W. Rein și activitatea sa pedagogică“, (cu prilejul jubileului său, serbat în vara anului curent), disertațiune de dr. Petru Pipos, profesor preparandial în Arad.
6. Prezentarea rapoartelor și exmiterea comisiunilor cenzurătoare.
7. Proclamarea membrilor noi.
8. Constatarea prezențelor.

Ședința a II-a.

9. La 4 ore p. m. „Disciplina școlară“, disertațiune de Dimitrie Boariu, învățător în Nădab.

10. „Telegrafia fără sârmă“, prelegere experimentativă de Vasile Micula, profesor preparandial în Arad.

11. „Activitatea extrașcolară a învățătorului“, disertațiune de Ioan Vancu, învățător pensionat în Arad.

12. „Însemnătatea jocurilor de copii în raport cu educațiunea școlară“, disertațiune de Ioan Caba, învățător în Chișineu.

Ședința a III-a.

13. La 8 ore a. m. „Liga de temperanță între școlari...“ disertațiune de Ioan Bele, învățător în Șiclău.

14. Raportul comisiunilor.

15. Propuneri și interpelări.

16. Constatarea prezențelor.

17. Abzicerea prezidentului și secretarului general și întregirea biroului, prin alegere nouă, pe restul periouului actul.

18. Defigerea locului și timpului pentru adun. gen. din anul următor.

19. Exmiterea comisiunii autentificatoare.

20. Încheierea adunării generale.

Arad, din ședința ordinară a comitetului, ținută la 9|12 august, 1911.

Ioșif Moldovan,
prezident.

Dimitrie Popovici,
secretar general.

Concertul

„Tinerimea română din Arad, înțelegând perfect datoria ce i se impune în cadrele acestor serbări culturale, în onoarea adunării generale a „Reuniunii inv. români“ aranjează duminică, 17 sept. n. un splendid și select concert, în sala mare a hotelului „Crucea albă“, cu concursul câtorca forțe artistice tinere, cari se bucură de o reputație bună.

Punctele cu adevărat clasice vor fi susținute de către d-șoarele Leontina Papp (mezo soprană), Dora Lepa (soprană) dela conservatorul din București, d-șoara Onora Luca, o excelentă pianistă și d. Adrian Popescu, un meșter al arcușului.

Concertul care promite succes extraordinar, va avea programul următor.

1. Schubert: d-dur Sonată, executată la vioară de d. Adrian Popescu.
2. Rossini: Aria Rosinei din opera „Barbierul de Sevilla“ cântată cu vocea de d-șoara Dora Lepa.
3. a) Drdla: Serenadă;
b) Beethoven: Menuet, executat la vioară de d. Adrian Popescu.
4. a) Mozart: Aria Paminei din opera Zauberschloß;
b) Doine românești: cântate cu vocea de d-șoara Dora Lepa.
5. Schubert: Die Forelle, executată la pian de d-șoara Onora Luca.
6. Verdi: Aria Azucenei din opera „Il Trovatore“, cântată cu vocea de d-șoara Lia Papp.
7. Doine românești executate la violină de d. Adrian Popescu.
8. a) Mascagni: Aria din „Cavaleria Rusticana“;
b) doine românești cântate cu vocea de d-ra Lia Papp.

Începutul la ora 8 și jum. precis. După concert, urmează dans!

Invitări speciale nu se fac, ci se invită pe această cale tot publicul român.

Prețul de intrare rîndul I—III 5 cor.

„ IV—VII 4 „

„ VIII 3 „

loc de stat 2 „

Biletele se capătă la cancelaria avocatului dr. C. Iancu, strada Iózsefhg. 6., la institutul „Victoria“ și seara la cassă.

Un ziar francez despre românii din Ungaria. Ziarul „Eclair“ din Paris publică un articol mai lung în care se ocupă de serbările dela Blaj și în legătură cu acestea despre situația politică a românilor din Ungaria.

Jubileul acesta, spune autorul articolului, la care au participat mai multe mii de români, a decurs în cea mai mare însuflețire.

Însă ziarul „Eclair“ primește dela guvernul unguresc subvenții grase și pentru acestea, firește, marinosul guvern unguresc așteaptă să i-se facă și servicii. Ziarul francez și-a făcut „datoria.“

Iată cum:

Nicăiri, spune autorul articolului, nu s'au observat urmele apăsării, despre cari se vorbește atât de mult iar dacă judecăm atitudinea guvernului unguresc dovedită și cu acest prilej față de naționaliști, întrebăm, că atunci, când cabinetul contelui Héderváry tratează astfel cu naționalitățile, nu lucrează el oare și contra intereselor ungurești?

Într'adevăr se pare, că românii din Ungaria și-au chibzuit rolul, deoarece ei își îndreaptă toată silința spre dezvoltarea culturi spirituale românești în detrimentul culturi ungurești. Iar propaganda lor continuu nu ar putea să fie atât de puternică, dacă ei n'ar cunoaște paciența statului ungar.

„Eclair“ dovedește, că micicând nu s'a ocupat de chestia naționalităților din Ungaria, căci altfel n'ar scrie astfel de — s'o spunem — minciuni patentate.

Dar ce nu fac subvențiile grase date de guvernul unguresc?!

Austro-Ungaria a recunoscut republica portugheză. Încă în luna trecută Anglia recunoscuse republica portugheză, iar acum o urmează și celelalte state.

Ieri seară ambasadorii și agenții politici ai Austro-Ungariei, Germaniei, Italiei și Spaniei s'au prezentat primului-ministru portughez Chayas și i-au anunțat, că guvernele lor au recunoscut definitiv republica portugheză.

Un atentat contra ființei noastre etnice. Sub titlul acesta ziarul „Adevărul” din București condamnă în termeni energici ordonanța nebună și ne mai pomenită a contelui Zichy, ministrul instrucției, — despre care am scris la timpul său — prin care dispune, că dela toamnă încolo învățătorii noștri să înscrie pe ungurește numele elevilor în registrele școlare. Domnul I. Russu-Abrudeanu, autorul articolului încheie astfel :

„Evident, orice om cu mintea întreagă nu poate decât să se minuneze în fața faptului că un ministru de instrucție publică, cu pretenții de om civilizată și moderat, poate în secolul XX să comită fără să roșească un asemenea revoltător atentat în contra ființei naționale a unui popor.

O asemenea dispozițiune constituie un act nebunesc în adevăratul înțeles al cuvântului, deoarece ea lovește nu numai în legile pozitive ale regatului vecin, dar până și în dreptul natural, sfânt și intangibil.

In orice țară din lume bine organizată numele de familie al unei persoane nu poate fi schimbat decât numai după îndeplinirea unor formalități anumite, printre cari în prima linie o cerere adresată ministrului de interne pentru acordarea autorizației cuvenite. Sau poate nobilul ministru ungar înțelege că în Ungaria legile sunt legi numai pentru „puturoșii de valah”, iar nu și pentru miniștrii din prea nobila ginte maghiară.

Incontestabil, ordonanța aceasta a ministrului ungar întrece orice margini, prin îndrăzneala și nedreptatea ei revoltătoare — și neamul românesc, atât cel de peste Carpați cât și cel din regatul României libere, ar trebui să fie prea ticălos, pentruca să lase fără un protest răsunător acest atentat fără nume la însăși ființa, existența noastră ca popor cu rost și cu menire în lumea aceasta.

Toamna ce vine ne va arda, dacă vom suferi și acum nepăsători cruda batjocură pe care o aruncă sentimentelor noastre cele mai gingașe și mai scumpe trufașul și inconștientul conte Zichy?!”

Din Camera ungară. În ședința de astăzi până la amiază s'au mântuit câteva votări nominale, apoi deputatul Iuliu Paizs, kossuthist, și-a dezvoltat punctul său de vedere în chestia reformelor militare.

În vreme ce în sala de ședințe decurgea votarea, deputații în mare parte steteau în culoare și discutau despre comunicatul de ieri seară al guvernului.

Intr'un colț al culoarelor opoziției discutau intim și lung Apponyi, Kossuth, Polónyi Géza și Tóth, cari însă celor ce se interesau le-au denegat orice explicații. Se crede, că Polónyi va fi sfătind pe șefii partidului kossuthist să continue desbaterele.

Incordarea franco-germană. „Nici optimism surizător, nici pesimism exagerat”, spunea alaltăeri ministrul de externe al Franței, d. de Selves, unui ziarist parizian. Ministrul la departamentul afacerilor străine a vorbit cu cumpătarea unui diplomat, care e nevoit săși măsoare cuvintele.

În adevăr, nu trebuie să fim pesimiști, dar, fără exagerare, nu putem fi optimiști. Ultimele știri telegrafice ne iau această posibilitate.

Tratatulele franco-germane reîncep în condiții grele. Sunt deci deosebiri considerabile între punctele de vedere francez și german, cari provoacă grave divergențe între cabinetele din Paris și Berlin, spune o telegramă, a agenției Havas.

Sunt, în adevăr, Germania cere prea mult; Franța, sub o altă formă, pretinde de asemenea lucruri dificile.

Germania susține că politica zisă de „portes ouvertes” nu e în deajuns garantată în Maroc. Printre argumentare evident sofistică, ea socoate că „ușile deschise” n'au nici o semnificație, când ori și cine, care n'are nici un interes special, poate să intre prin ele.

Pe românește, asta înseamnă că Germania vrea să aibe o libertate mai mare decât toate celelalte națiuni în apele marocane. Ea cere o favoare specială, care n'a fost prevăzută în actele diplomatice încheiate în chestia marocană.

Aceasta, în primul rând. În al doilea, ea ridică pretențiunea că situația economică a Germaniei nu e în deajuns garantată în Maroc și, prin urmare, că e necesar să se precizeze în mod categoric cari sunt garanțiile ce i se vor acorda.

De altfel, le precizează singură. Ea vrea să lege coloniile sale din răsăritul cu cele din apusul african și să creeze astfel un stat-tampon, care, trecând peste Congul belgian, să taie Africa în două. Ea vrea un fel de imperiu german african și pentru aceasta îi trebuie teritorii cari sunt posesiunea franceză.

Cedarea acestor teritorii, asta se cheamă garantarea intereselor economice ale Germaniei în Maroc.

Ce face Franța? Ea declară că se simte dispusă să cedeze ceva din ce i-se cere, dar cu condiția că Germania să-i dea în schimb o valoare egală cu sacrificiul pe care îl face Franța, valoare materială sau morală.

Când formulează această cerere, Franța știe foarte bine că n'are nimica de câștigat din punct de vedere material. Totul se reduce la beneficiul moral, care înseamnă recunoașterea formală, categorică și perpetuă a drepturilor Franței asupra Marocului.

Mai înseamnă că Germania să recunoască cum că iese din sfera drepturilor sale legitime și că ceeace i se dă, e o concesie binevoitoare.

Franța se declară, gata deasemenea, să recunoască Germaniei o favoare specială în politica de „portes ouvertes”, dar cu condiția ca aceasta să nu stinghirească sub nici un pretext acțiunea franceză, când ea ar socoti că are interesul să se exercite.

Cu alte cuvinte, Franța va face totul pe placul Germaniei, dar nu mai când aceasta va recunoaște că Marocul rămâne o colonie franceză, sub directă conducere a Franței și în afară de tratatele cari cer, în această privință, și consimțământul sultanului marocan.

Se înțelege că astfel cum se prezintă lucrurile, e în adevăr greu ca tratatulele să se termine curând și fără incidente grave.

Germania și Franța, fiecare sub o altă formă și fărâșă, cer un drept de preponderanță, pretind un fel de suzeranitate în Africa.

În acest caz, nu e de mirare ca situația să fie realminte alarmată. O telegramă spune că guvernul german tinde să intre în tratative cu guvernul spaniol, pentru a rezolva cu aceasta, care are dreptul în Maroc, problema africană.

Dacă aceasta se adevărește, atunci războiul e la ușă, căci nu s'ar putea o palmă mai viguroasă pentru Franța.

Pe de altă parte, presa colonială franceză e exasperată, căci i se pare că ambasadorul Franței la Berlin nu lucrează cu destulă energie. Glasul ei este așa de uriaș, că, dupăcum afirmă a telegramă, ministrul de externe, de finanțe și de războiu au trebuit să se întrunească într'o conferință pentru a examina încă odată situația și a lua din vreme măsuri în prevederea eventualității unei noi intreruperi a tratatulelor.

Spectrul războiului nu vrea să se evaporeze. El se dedă la un joc lugubru, apărând și dispărând mereu, ca o veșnică amenințare în răsăritul său sinistru.

CORRESPONDENȚE

DIN ȚARĂ

SCRISORI DIN BRAȘOV

— Bucuria noastră. — Noul nostru protopop și primul său gest. — Internat pentru gimnaziul român din Brașov. —

Mare bucurie.

În sfârșit, după toate piedecile puse de un oarbă, — și forul nostru suprem bisericesc, comistorul metropolitan, — până la care s'a promovat prin recurs chestia împlinirii postului vacant de protopop în Brașov, — și-a spus cuvântul ultim și definitiv: întărind pe alcul nostru d. dr. Vasile Saftu de protopop al Brașovului.

Nu se poate descrie bucuria, care a cuprins toate sufletele nemuiate în patimă (spre norocire foarte număroase) la primirea acestei știri. Bucuria noastră se întemeiază pe cuvântul, că persoana cea mai indicată, cea mai inițiată în afacerile noastre mari bisericești și școlare din Brașov, cea mai simpatică la obștea credincioșilor a ajuns în scaunul lui Popazu, — și pe cuvântul, că în sfârșit agitațiile și nesiguranța și frământările de peste un an de zile în jurul acestei chestiuni s'au ciuntat definitiv și pentru totdeauna spre mulțumirea generală.

Și drept dovadă că bucuria noastră, care isvorește din nădejdi de bine pentru viitorul vieții noastre culturale românești din Brașov, a fost justificată, — am fericirea să vă raportez, că noul nostru protopop își introduce activitatea sa cu o faptă mare, care va produce bucurie obștească în tot neamul românesc.

După o muncă asiduă de 3 luni de zile, petrecute în consultări, comisii, în studii de proiecte și pregătiri, ieri, în 26 aug. v. a. e., — ziua va rămânea memorabilă în istoria școalelor noastre — părintele dr. Vasile Saftu, care este și președintele Eforiei școlare, a convocat Eforia școl. la ședință și a prezentat proiectul, planurile gata și preliminarul de spese pentru un mare internat de băieți lângă gimnaziul nostru.

Internatul acesta contemplant deocamdată pentru 60—70 de școlari, într'un edificiu modern și igienic, se va edifica pe locul fericitului binefăcător Andreiu Buntoiu și va costa mobilat complet și montat aproape la 200.000 coroane.

Atât Eforia școl. cât și delegațiunile școl. întrunite tot atunci au acceptat întru toate proiectele și planurile prezentate de părintele dr. V. Saftu și — cu rezerva aprobării conzistoriale, care va trebui să urmeze cât mai curând — au hotărât cu mare însuflețire, ca pentru executarea lucrărilor să exerie îndată concurs public și încă în toamna aceasta să se facă clădirea și să ajungă sub coperiș. Astfel dar, visul nostru se apropie de realizare și la începutul anului școl. viitor (1912/13) internatul se va putea deschide.

Acest act este rezultatul unor stăruințe de 17 ani din partea directorului și a corpului prof. dela școalele noastre medii din Brașov. Și ceeace în 17 aai nu s'a putut face, iată că s'a înfăptuit acum în 3 luni de zile.

Onoare noului nostru protopop! Onoare Eforiei și Delegațiunilor școlare! Înainte cu Dumnezeu pe calea apucată!

Tot în aceea ședință a Eforiei școl. s'a angajat la școala noastră reală de profesor: d. V. Micula, profesor preparandial în Arad, iar la școala comercială candidatul de profesor I. Baci (ales și la Caransebeș).

Felicităm pe noii aleși!

Brașov, 2 august st. v. 1911.

SCRISORI DIN SIBIU

„Astra”

Acum sâmbătă, comitetul cel nou al Astei, cu prezidiul întregit, și-a ținut, la Sibiu întâia ședință. Au fost de față aproape toți membrii. S'au rezolvit afaceri curente, și s'a hotărât, ca să se trimită câte o adresă de mulțumită mitropoliei și primăriei din Blaj, în semn de recunoștință pentru ospitalitatea fără seamăn, ce-au dovedit blăjenii cu ocazia serbărilor decurând petrecute.

Asemenea s'a hotărât, ca să se scrie în procesul verbal luat la adunarea generală numele tuturor prelaților, cari au fost de față. Comitetul a mai desbătut cu viu interes problema unei școale de meserii, ce-ar fi să se înființeze în Munții-apuseni.

Seara a fost o cină comună, la restaurant Brote, în onoarea noilor președinți: domnii Andrei Bârseanu și Vasile Suciu. S'a adunat atâta lume, câtă nu s'a mai văzut împreună la Sibiu de la alegerea lui Cipariu încoace — așa spunea un martor al vremilor vechi, Il. Sa arhimandritul cav. de Pușcariu.

Duminecă, la prânz, membrii din Blaj ai comitetului central, în frunte cu v.-președintele domnului canonic V. Suciu, au fost oaspeții I. P. S. Sale, mitropolitul I. Mețianu, drept revanșe, pentru zilele când dânsul a fost oaspele blăjenilor.

*

Vlaicu. Se prevede un succes extraordinar pentru școlul din duminică viitoare.

Ziarele din loc aduc articole elogioase despre aparat și despre inventator. Toate școlile, cele nemțești și cele ungurești, au vizitat aeroplanul, expus în hala de industrie. Domnul inginer I. Negruțiu le-a explicat elevilor construcția aparatului, și e caracteristic pentru simplitatea construcției, cât de ușor și de bine îl cunosc chiar și cei mai mici copii.

Coresp.

Adunarea reuniunii învățătorilor Caransebeșeni

Suntem sub impresia înălțătoarelor momente ale adunării învățătoarești dela Hereculan, ținute la 28 august a. c., carea sigur va rămânea una dintre paginile cele mai ilustre ale vieții acestei vrednice reuniuni.

La ora 9 a. m. s'a început serviciul divin oficiat de prea on. d. Traian Oprea, protopresbiterul Verșetului și de veteranul preot Popoviciu din Pecenisca.

La 3¼ 11 a. m. veteranul președinte Traian Hențu deschide adunarea în sala teatrului prin un frumos discurs. La fine comunică adunării trecerea din viață a membrilor Alexandru Onae și Ioan Petroviciu. Adunarea își exprimă condolența prin sculare. Salută apoi pe prea on. d. Traian Oprea, reprezentantul ven. consistor, pe subinspectorul Gombkötő și pe delegatul reuniunii timișorene dl Iuliu Vuia.

Luând cuvântul prea on. d. T. Oprea salută adunarea prin alese cuvinte, accentuând ca învățătorimea să nuziască a cultiva cea mai aleasă virtute: iubirea creștină.

Dl Gombkötő salută adunarea în numele inspectoratului regesc, invitând învățătorimea să sădească în inimile tinerimei cele mai alese sentimente: iubirea de patrie..., dragostea către deapropapele.

Dl Iuliu Vuia într'un avântat discurs, care e recompensat de aplauze, salută adunarea în numele reuniunii timișorene, urându-i prosperitate și înflorire.

La propunerea prezidiului s'a expedit prea s. s. episcopului dr. E. Miron Cristea următoarea telegramă: „Învățătorii întruniți în adunarea generală își exprimă sentimentele omagiale și de devotament, ce-l au pentru protectorul reuniunii“.

Rapoartele fiind tipărite în organul reuniunii se iau în general la cunoștință și se transpun comisiunilor.

La propunerea dlui P. Rămneanțu comisiunile se aleg:

1. În comisia pentru cenzurarea raportului general: Alexa Jian, D. Ilișescu, I. Naia, M. Milencovicu și A. Țăran.

2. În comisia specială: I. Marila, A. Peia, C. Dure, C. Liuba și G. Lipovan.

3. În comisia financiară: V. Tarian, N. Mircea, P. Bulgea, I. Badescu și C. Lazar.

4. În comisia pentru bibliotecă: I. Cioc, S. Andrițoiu, D. Izvernicean, P. Costescu și S. Bistrean.

5. Pentru înscrierea membrilor: A. Popoviciu, P. Valușescu, N. Câmpian, T. Suru și G. Gerga.

6. În comisia de candidare: T. Oprea, I. Bogdan, I. Cotărlă, N. Crăciunescu, P. Șimian, dr. Moisă Ienciu, S. Ionas, M. Crăciun, A. Jian și P. Rămneanțu.

A urmat apoi interesanta conferință — predată liber de dl Mihai Crăciun: „Cum să se obișnuiască învățătorul a face observări psihologice?“, în care d-sa arătând diferența între școala veche și

cea nouă, arată totodată deosebita importanță a studierii caracterului și a individualității elevului.

Expunerea și motivarea aserțiunilor au fost atât de clare, încât și cel mai laic public a urmărit cu cea mai mare atenție interesanta conferință, care ar fi făcut onoare ori și cărei catedre de pedagogie superioară. La fine a expus atât de frumos experiențele sale psihologice asupra unui elev al său de 11 ani din punct de vedere fizic, intelectual și moral.

La propunerea președintelui adunarea exprimă mulțumită protocolară destoinicului conferințiar.

Prezentându-se mai multe afaceri, se delegă unei comisiuni.

La ora 12 și jum. ședința se ridică, anunțându-se a doua pe ora 3 p. m.

La prânzul comun au luat parte circa 150 persoane. Redeschizându-se ședința simpaticul secretar general ține iarăș liber interesanta sa conferință: „Cum trebuie tratat învățământul limbei materne ca să trezească cugetarea elevului?“

Intr'o limbă românească aleasă și cu o dicțiune corectă și-a expus d. Bandu vederile cu o deosebită cunoștință de cauză. „Cetitul trebuie pus în centrul învățământului limbei materne, dându-i din toate genurile literare modele de lectură și gândire.“

Mulți învățători pierd timpul cu învățământul *superfluu gramatical* a zis eu drept cuvânt d. Bandu. Conferințarului i-se votează mulțumită. A urmat apoi conferința d-lui Ion Marilă: „Preotul ca director școlar“. Ce daună că erau atât de puțini preoți, cari puteau să pue la inimă cuvintele aurite și împodobite cu un stil atât de frumos, asupra îndatoririlor preotului director.

Cei chemați ar trebui să-și noteze bine clasică maximă a d-lui Marilă: „Are învățătorul atâția controlori, doar îi știm cu toți, și durere aproape nici un îndrumător“.

În interesul cauzei școlare ar fi de dorit, ca ven. noastre autorități școlare să nu piardă din vedere că cauza școlară nicăiri nu s'a ameliorat prin ordonanțe, ci ea a luat avânt îmbucurător în acele state, unde în fruntea inspecțiunii sunt bărbați de specialitate, cari studiază școala sub toate raporturile și cari mai mult în școală și-au dat silința a studia și ameliora cauza școlară, unde cercetând scăderile au preșertis receta și au dat înșiși leacul în gura bolnavului.

Adunarea generală exprimă mulțumită protocolară d-lui conferințiar Marilă.

Urmând referența comisiunilor;

1. la propunerea raportorului P. Costescu, raportul bibliotecarului se ia la cunoștință,

2. la propunerea raportorului D. Ilișescu adunarea exprimă laudă biroului pentru activitatea laudabilă ce a desvoltat;

3. la propunerea raportorului C. Liuba, în chestia revizoratorilor școlare: adunarea își exprimă dorința, ca sinoadele eparhiale să aleagă în senatul școlar atari bărbați, cari să se însăroceze și cu rezolvirea afacerilor școlare.

La cererea reuniunii timișorene să votează pentru pictarea portretelor profesorilor pedagogiului arădan — din incidentul serbărilor centenarului — 200 cor.

Redactarea organului reuniunii să încredințeze unui comitet redacțional constatător din: P. Bizerea, G. Cătana, G. Joandrea și P. Bandu.

Scrierea lui G. Joandrea asupra trecutului reuniunii se recomandă membrilor spre procurare.

4. La propunerea raportorului N. Mircea, adunarea generală aflând socotelile în ordine, le aprobă și votează bugetul anului viitor, votându-se casierului P. Rămneanțu mulțumită protocolară.

Telegramele d-lor I. Marcu și Gh. Jianu se primesc între vii urări de „să trăiască“.

5. La propunerea raportorului P. Rămneanțu, adunarea primește ca membri fondatori pe dr. C. Cornean, secretar consistorial, N. Câmpian, preot, P. Valușescu, Costescu, preot și Elena Biju, învățătoare.

Proxima adunare generală s'a decis a se ține la Lugoj, iar de acolo sa se întreprindă o excursie la Sibiu și Reșinar.

Urmând restaurarea sub conducerea prea on. d. Traian Oprea, s'a restaurat biroul în modul următor: președinte Traian Hențu, v.-președinte Mihai Crăciun, secretari: Petru Bandu, P. Șimian și I. Cotărlă, casier: P. Rămneanțu, bibliotecar: S. Florescu, fisc dr. Caius Bredicean, iar membrii de

comitat: N. Mircea, I. Marilă, P. Savi, S. Jian, I. Radescu, I. Naia și Marcu.

Nou alesul președinte ocupându-și locul mulțumește pentru încrederea depusă în noul birou și mulțumind în general tuturor pentru viul interes arătat pentru cauză, declară adunarea generală de închisă.

Făcând o reprivire generală asupra acestei adunări nu putem a nu accentua succesul desăvârșit al celor 3 conferințieri Crăciun, Bandu și Marilă. Interogând pe un participant străin al acelei adunări asupra impresiei ce i-a făcut corpul nostru didactic, iată în rezumat testimoniul dat: „conferințele pot servi de prelegeri de model pentru orișicare catedră a unei facultăți, iar ordinea și interesul observat de membrii în decursul dezbaterilor denotă un nivel cultural superior. Neamul românesc poate fi mândru, că în fruntea școlilor lor are atari bărbați.“

Între onorațorii am observat pe protoiereul dela Târgul Jiului, pe Stanescu, fost revezor școlar la Turnu-Severin, pe dr. Spărișu, Vârșet, dr. C. Corean, dr. M. Ienciu și I. Orzeșcu din Caransebeș, dr. Vladone, Bozovicu și alții.

Cei demni înainte și bateți calea celor mai slabi și neorientați.

Amicul culturii.

Lupta pentru cultura națională

Școlile din Șisești

E în atmosfera vieții noastre publice și însuflețirea pentru școlile noastre populare, izvorul culturii naționale și a poporului.

Strălucită dovadă avem despre aceasta în parohia Șisești.

Pe teritoriul acestei parohii unde e păstorul sufletesc părintele Lucaciu sunt trei școli populare, toate la înălțimea chemării cu dascăli adevărat pătrunși de înalta lor destinație.

În duminica trecută în 3 sept. s'a inaugurat anul școlastic 1911—12 cu solemnități speciale și înălțătoare.

La sf. liturgie a cântat corul tinerimei sub conducerea inv. locali Darius Pop și G. Almășian. La sfârșitul sf. liturgii părintele Lucaciu a ținut poporului și junimei adunate, o cuvântare arătând însemnătatea școlii creștine-române pentru cultura poporului român. Ca un trăznet a sunat vocea puternică: „... nu ne trebuie școala care-și bate joc de legea strămoșilor noștri, nu vrem școala, din care-i alungată limba mamei noastre, limba noastră dulce națională. Nu jertfim dreptul la lege și limba noastră pentru nimica în lume...“ etc.

După aceea în frunte cu protopopul tractual Ioan Nistor ca insp. școlar tractual a trecut într'o procesiune impozantă poporul și oaspeții adunați din jur... d. G. Petrovan, dir. băncii împreună cu comptabilul și casarul Al. Stupar; preoții din tract și nespun de mult popor.

Protopopul a inaugurat anul școl. cu o vorbire potrivită, după care învățătorul în pens. At. Lupan a îndemnat poporul credincios la statornicie în lupta pentru susținerea stabilimentelor noastre culturale bisericesti și școlare.

O adevărată bucurie am avut văzând școlile de model, două sale de învățământ provăzute cu toate rezvizitele, o zidire, care ar face onoare oricărui oraș.

Părintele Lucaciu și-a împlinit misiunea și pe terenul cultural religios-național în parohia sa. Cea mai frumoasă biserică parohială pe tot teritoriul locuit de români e în Șisești; școli mai frumoase și mai bine înzestrate ca celea din Șisești iară nu sunt, nici nu pot fi! Trebuie să vadă omul ca să aibă idei despre realitate.

După inaugurarea solemnă a anului școlar cu toții ne-am adunat la casa ospitală a părintelui Lucaciu, unde cu toții am petrecut adevărate clipe de bucurie și însuflețire ascultând expunerile fidele și învățăturile din viața și luptele noastre naționale.

Modest, nepretențios părintele Lucaciu cucerește inimile, când se afirmă ca un bărbat convins, statornic și neînfricat.

Am scos acestea șire, ca și alții să aibă acea bucurie și mângâiere sufletească ce am simțit în inimile noastre când am văzut munca acestui păstor în mijlocul credincioșilor săi.

Bata asprie, 5 septembrie 1911.

Corespondent.

DIN AUSTRIA

SCRISORI DIN VIENA

Perspective politice.

Chestia boemă e azi centrul vieții politice din Austria ori cât de mult își dau unii silința să micșoreze însemnătatea unui acord între cehii și germanii de acolo. Acțiunea de împăcare condusă de regentul Thun ține încordată atențiunea tuturor politicianilor din Austria.

Dacă această acțiune va eșua, se va înmulți numărul acelor, cari cer aplicarea §-lui 14 din constituția Austriei.

Ceice pretind aceasta sunt de părere, că conflictul de limbă trebuie înlăturat necondiționat fie chiar și pe calea unei ordinațiuni împărătești. Teama de această măsură îndeamnă grupările mai moderate din ambele tabere la concesiuni reciproce, ca să se poată îngheba odată pacea mult dorită. Interesant este că la acestea se mai alătură împrejurarea, că nobilimea de amândouă națiunile se apropie tot mai mult de ideile unei Austrii mari cu scopul să se recompenseze cât de cât pentru pierderile suferite pe urma introducerii votului universal.

Clasele productive ale societății încă se asociază la acest curent de împăcare cum s'a văzut aceasta dăunând în Moravia. Cu toate acestea nu trebuie să ne lăsăm cuprinși de prea mult optimism, căci în calea împăcării stau o mulțime de piedeci fie doctrinare sau șoviniste și personale.

Pe când grupările politice de sub conducerea exministrelor Bilinsky și Koritowski și grupul polonilor populari condus de Stapniski, sunt pentru un acord între poloni și ruteni, pe atunci fracțiunea panpolonilor în frunte cu deputatul Ptas și cea mai mare parte a presei, pledează contra acesteia, cochetând în același timp însă cu partidul rusofil al rutenilor sprijinit din Rusia.

Panpolonilor li-se par rușii primejdia cea mai mică, căci sunt de credință, că îi pot prezenta în orice timp ca antiaustriaci în Viena și deci hegemonia lor în Galizia nu va fi nicicând primejduită din partea lor, rutenii de altă parte resping orice împăcare, care nu se pune la cale în Viena și cu concursul guvernului.

Tratativele de împăcare, ce se vor începe în septembrie vor arăta la ce rezultat pot ajunge.

În actuala situație politică sunt la tot cazul de interes conferințele dintre cei doi miniștri preșidenți Gautsch și Khuen referitor la stabilirea calendarului parlamentar pentru ambele părți ale monarhiei.

Obstrucția din Ungaria deoparte și tratativele de împăcare din Austria de altă parte vor influența în mod simțitor rezultatul acestora. În Austria nu sunt pregătiți la o schimbare de guvern, chiar și pentru cazul, că acțiunea de împăcare nu succede, cu atât mai critică este însă poziția lui Khuen, care a slăbit în deosebi de atunci, de când s'a alăturat obstrucției și partidul popular.

Dar nici obstrucția maghiară n'are pentru că să triumfeze. Ea poate avea numai un rezultat: accelerarea introducerii votului universal, egal și secret. Îndeosebi, de când kossuthiștii s'au declarat în forma cunoscută pentru sufragiul universal, de atunci e tot mai tare credința, că deja după dizolvarea camerei provocate de obstrucție, se vor face alegerile pe baza votului universal.

Correspondent.

Dr. DUMITRU POPA

MEDIC UNIVERSAL.

Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morburii interne, de femei, de copii și de urechi.

Arad, Strada Petöfi (lângă gimn.) Nr. 10.
Consultațiuni: 11—12 ore a. m. și 1/2, 3—5 ore. p. m.

INFORMAȚIUNI

Arad, 12 septembrie 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme mai mult senină și caldă.

Prognostic telegrafic: secetă, căldură.

Temperatura la amiază a fost de 19.8 Celsius.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe octomvre	Cor.	11'90
Grâu pe aprilie 1912	"	12'10
Secară pe octomvre	"	10'77
Secară pe aprilie	"	10'50
Cucuruz pe septemvre	"	—
Cucuruz pe maiu 1912	"	8'38
Ovăs pe octomvre	"	9'35
Ovăs pe aprilie 1912	"	9.66

Matilde Serao

Iasomii de noapte

Sfârșit de august

Noaptea târziu, în acest încet sfârșit de august, e un parfum forte, acut, îmbătător de iasomie, în orice grădină închisă, în orice umilă livadă, în jurul fiecărei ferestre. Exilată plantă, iasomia de Spania, își aruncă la înalțimi rămurelele ei verzi și subțiri, cari se acapătă și se încolăcesc pe arborii din vecinătate, se întind pe zidurile catifelate de mușchiu, împodobesc într'un mod poetic ferestrele vre-unei vile încunjurate de verdeată și de tăcere. Iasomii de Spania! Aceste trei cuvinte ajung să evoace puternicia, convingătoarea fascinare a micelor steluțe albe, mirositoare, cari imprăstie și mai mult parfumul lor atunci când vântul întunecos al serei se lasă încetșor peste toate lucrurile, învăluindu-le ca într'o negură nepăpăbilă și melancolică. Atunci își deschid steluțele, dulcele, candidile și minusculele lor corole.

Când lumina zilei — atât de largă și care inundă și se revărsă atât de mult, — dispăre, când primele unde se imprăstie, când curțile deșerte, grădinile pline de pace, terasele încărcate cu acoperișuri de verdeată, încep să se cufunde în profunda poezie a nopții, iasomiile își încep dulcea lor operă mângâietoare. Nu e, — deși scurtă ce-i dreptul — o mare, delicioasă, intensă operă de mângâiere, aceea pe care o îndeplinesc aceste floricele în lungile tăceri nocturne, atunci când parfumul lor se înalță suav către stelele cu cari a punctat tot cerul?

Câte suflute îndrăgostite ori singuratiche sau triste, sunt ca și îmbătate în valul dulcelui parfum, se îndreaptă spre el, se afundă în el cu voluptate?

Da: e o adevărată mângâiere, o întărire, o ușurare pentru orice suflet slab, tăcut, puțin trist, când simț acest parfum al iasomiei albe!

Opera scurtă de altfel, acea a micelor steluțe, pentru că vieața lor e atât de fugitivă!

Se deschid, imprăstie parfum și cad în scurta desfășurare a unei nopți. Vieața și opera lor se îndeplinește dela un apus la o auroră. Soarele le găsește imprăstiate la pământ, deja moarte.

Destul de des însă, se găsește o mână delicată ce le culege; de multeori mormântul lor e un dulap vechiu, între rufăria de gospodărie; și mai des încă, în septembrie, ultimele corole sunt smulse de pe ramurile verzi, de o neașteptată ploaie de toamnă și cad la pământ, în apă și putrezesc, poate, în noroiu.

Tristă și frecventă soartă a multor lucruri candido

Trad. din Illustrazione Pop.
de Jean Antohi

Milano, 911.

Majestatea Sa Francisc Iosif a plecat vineri din Ischl și s'a instalat iarăși în reședința sa din Schönbrunn. Șederea de 62 zile la Ischl a făcut foarte bine monarhului, cum se vede aceasta pe ținuta sa elastică și pe dispoziția excelentă ce-l animează. Înainte de plecare, în gară, împăratul s'a întreținut viori cu asistența sa și a agrăit multe persoane din public.

Către primarul orașului Ischl a zis următoarele: Totdeauna bucuros viu la Ischl. În acest an m'am simțit deosebit de bine, și dacă mi-o ajuta Dumnezeu, socotesc să petrec câteva veri în aici. — La sosirea sa în Schönbrunn, Majestatea Sa a fost așteptat de multă lume din Viena.

La Sigmaringen, în castelul superb al familiei, joi a fost comemorată solemn aniversarea de 100 dela nașterea principelui Karl Anton de Ho-

enzollern (născut la 7 Septembrie 1811), tatăl M. S. regelui Carol. Prințul Wilhelm a celebrat meritele marelui înaintaș, care a fost prietinel și sfătuitorul credincios al împăratului Wilhelm cel mare. La serbare a participat prințul moștenitor al României cu principesa Maria și principesa Elisabeta și aproape toți membrii familiei.

Universitățile franceze au fost frecventate în anul școlar 1910/11 de 41,190 studenți înscriși, ceea-ce față de anul 1869, când numărul total al elevilor universitari nu atinge suma de 10,000 (era 9522), înseamnă o sporire enormă, și aceasta este în continuă augmentare.

O descoperire minunată a lui Pictet. Descoperirea făcută de învățatul din Geneva, Raul Pictet, este una din cele ce par a răsturna legile fundamentale ale naturii, de oarece el a găsit mijlocul, de a suspenda funcțiunile vieții pe un timp considerabil, fără a o trunchia însă. De aproape optsprezece ani a început experiențele sale asupra animalelor și în special asupra peștilor de apă dulce și a stabilit astfel, că frigul mare poate săvârși acest miracol,

Pictet immoaie subiectele sale în apă, le iasă 24 ore la zero grade și îngheață gradat apa în așa mod că se formează o masă de gheață compactă; apoi, după un period, care poate fi până la două luni, se topește încetu cu încetu gheața, și peștii, ce au fost în mijlocul gheții, reinvie și o pornesc pe înot viori și sănătoși. Multe specii nu suportă mai mult de 20 grade sub zero; dar broaștele supraviețuiesc și la 28 grade sub zero și melcii până la temperatura de 120 grade.

Pictet a făcut experiențe și cu un câine, ținându-l o oră la 110 grade sub zero și câinele n'a murit.

Vapor înecat. Vaporul spaniol „Tucapel“, s'a înecat în Ocean și 81 persoane au pierit.

Țarul și disciplina trupelor. Cu prilejul marilor manevre din Tarshoie-Selo care s'au terminat joi, Țarul Nicolae a adresat marelui duce Nicolaievici un rescript în care îi exprimă mulțumirile sale cordiale pentru activitatea lui atât de roditoare spre întărirea ordinii interne și disciplinei trupelor.

Din Bucovina. Ministrul austriac pentru culte și instrucțiune publică a numit de profesori ordinari pe următorii domni:

Eduard Ciato și Vasile Vitencu la școala reală gr. ort. din Cernăuț;

Constantin Georgian și Simeon Șutu, la gimnaziul gr. ort. din Suceava.

Inginerul Richter în mâinile bandiților. Se știe ce vâlvă a produs în toată lumea civilizată faptul, că inginerul german Eduard Richter a fost răpit de niște bandiți greci, cari l-au ținut ascuns timp de trei luni de zile până au obținut o însemnată sumă de bani pentru eliberarea lui. Richter a fost eliberat acum câteva timp, pe ziua de 23 august st. n., el a ajuns la Salonic. Un mare număr de ziaristi l-au întâmpinat, cerându-i amănunte asupra modului în care a fost răpit de bandiți, cum a trăit în mijlocul lor și cum a scăpat de ei.

Bolnav și deprimat, Richter n'a putut să satisfacă dorința. După ce s'a restabilit, a scris următoarele amănunte pentru „Frankfurter Zeitung“, pe cari le reproducem întocmai.

Din pricina zăpezii care căzuse pe muntele Olimp am fost silit să stau două zile în Kochinopole, întrebuintând ziua de 27 maiu pentru o recunoaștere în împrejurimi, la care trebuia să fiu însoțit de patru jandarmi.

„Doi din ei jucau cărți. Perzând răbdarea, am luat pe doi din ei și am făcut ascensiunea în partea răsăriteană a Kochinopolei, rămânând ca ceilalți doi jandarmi să vie în urma noastră.

La întoarcere, la 300 de metri de asupra satului, am fost atacați de bandiți și cei doi jandarmi loviți mortal au mai avut puterea să tragă vre-o 4—5 focuri, dar fără rezultat.

Bandiții îmi luară și mie și cadavrelor armele și banii. Unul dintre ei, pe care l-am cunoscut mai târziu sub numele de Strati, termină o

scrisoare începută mai dinainte, prin care anunță capturarea mea.

Bandiții credeau, că sunt austriac, dar aflând că sunt german, au răspuns:

Cu atâta mai bine, putem să cerem, o răsplată mai mare.

Ne-am oprit cinci minute lângă un părau, unde bandiții după ce-și curățară armele pline de sânge, s'au așezat să mănânce. Mi-au oferit și mie ceva.

Ne pregătirăm de fugă. Bandiții șeasă la număr, împreună cu mine au ajuns seara în împrejurimile satului Selo. Unul dintre ei, lasă o scrisoare care trebuia să ajungă la destinație.

Fuga s'a făcut în timpul nopții, Strati dovedi admirabile calități de strategian. Când am ajuns în apropierea mănăstirii Hagias Strias, am găsit armată și jandarmi.

A doua zi după capturarea mea, am parcurs valea Elasona. Ziua ne-am odihnit. În tot timpul trebuia să mă arăt liniștit ceea ce era îngrozitor.

Noaptea a treia am ocolit pasul Miluna, am trecut pe șoseua de lângă Ternavos granița grecească, odihnindu-ne apoi pe o înălțime o zi și jumătate.

În noaptea următoare, venim din josul vălei cinci jandarmi greci strigând încontinuu „Germanos”. Eu însă, nu puteam să le răspund. Urmăream apoi fuga pe vale, în jos, unde bandiții mi-au legat ochii. Am parcurs satul Tiler unde am stat 12 zile și unde am schimbat de două ori casa în care poposeam.

Noaptea, am înaintat în munți și pe o înălțime stâncoasă, am intrat într'o peșteră pe care n'am mai părăsit-o până la eliberare.

Mulțumită cunoștințelor mele geografice, am fost în stare să precizez drumurile parcurse. În timpul capturării nu-mi era frică, dar neactivitatea era îngrozitoare pentru mine; la aceasta se mai adăoga conștiința captivității mele.

Timpul petrecut în peșteră, a fost îngrozitor. Eram silit să stau toată ziua culcat. Văzând că, această captivitate ține mult, ajunsesem într'o stare de deprimare, care m'a hotărât în două rânduri să mă sinucid. N'am izbutit însă. Insectele mă prăpădeau și neactivitatea mă deprima. O sentinela îmi aducea noaptea mâncare. După ce sentinela a fost împușcată, hrana îmi era adusă de către bandiți.

Când eșcai din peșteră, se vedea șoseaua care duce spre pasul Miluna, satul Ligaridia și spre sud valea Tesalici.

La patru kilometri de peșteră se afla un platou părăsit și arhaic. Acolo s'au făcut negocierile de către bandiți pentru eliberarea mea. Aflasem că ei sunt urmăriți, din împușcături numeroase pe cari le auziam mereu.

Intâi au venit soldați greci și în urmă abia soldați turci. Bandiții au protestat în nenumărate rânduri în contra urmăririi lor de către turci, așa că cea mai mare parte dintre aceștia s'au retras. În vremea aceasta bandiții își omorau vremea jucând cărți, în cea mai mare liniște.

După cinci șase săptămâni de captivitate, am dedus din conversațiile bandiților că au hotărât, în unanimitate,uciderea mea chiar în cazul în care li-s'ar fi trimis suma pe care o ceruseră. În nenumărate rânduri au încercat să mă omoare în timpul somnului, dar în ultimul moment erau reținuți ca de o putere magică.

Sufeream îngrozitor.

Bandiții obținuseră în vremea aceasta sume considerabile.

În dimineața zilei de 29 august, Strati și Lolios au adus restul de 37.500 lei împărțindu-i între ei.

Urma să părăsim peștera și se hotărîse să fiu omorât imediat după plecarea de acolo. Strati propuse să fiu amețit și lăsat acolo. Nu s'a admis aceasta.

Doi bandiți, între cari un tânăr, au fost desemnați să mă asasineze.

După ce am coborât ne-am oprit, noaptea, în mijlocul drumului.

Era o noapte splendidă; și mă simțeam cuprins de un sentiment de bună dispoziție nemărginită. Se vorbea puțin și nimeni nu îndrăsnea să mă atingă. Din depărtare vedeam apărând o patrulă cu lampioane. Am fugit din nou părăsind teritorul grecesc și trecând pe cel turcesc.

La distanță de un chlm. am poposit în noaptea de 22—23 august.

În urma oboselei, a lipsei de apă și a căldurii, a enervării și a neactivității timp de trei

luni eram obosit de moarte. Strati mă susținea ducându-mă mai mult decât picioarele mele.

Banditul desemnat să mă omoare dispăruse în vremea aceasta.

În sfârșit la o depărtare mare se arătau luminile unui sat. Acolo voi găsi apă. Mi-s'au dat opt piese de aur și una de argint. Bandiții mi-au strâns mâna și s'au despărțit de mine strigându-mi „adio”.

Eram liber și cu restul forțelor pe cari le mai aveam, am ajuns într'o stare de plâns la Elasona.

Înștiințare. Avizăm on. public român, că cu prilejul adunării învățătorilor noștri, duminică la 17 sept. n. în Arad, la „Crucea albă” va avea loc banchet. Toți aceia, cari doresc să ia parte la acest banchet sunt rugați să se anunțe d-lui dr. Iustin Marșieu avocat în Arad, până joi, 14 sept. n., căci la din contră nu vor putea lua parte la banchet.

Prețul unui tacâm 3 coroane.

† **Cardinalul Puzyna** a decedat vineri, 8 septembrie, la Cracovia, sediul diecezei care a păstorit-o dela anul 1894, când a fost numit episcop. Născut la 1842 din veche familie polonă, arhiereul s'a ferit a face politică, dar cu atât mai mult a grijit de păstrarea tradițiilor bisericii sale. În prima sa pastorală a dat clerului său învățătura, să „trăiască în armonie cu Dumnezeu, cu sine înșiși și cu oamenii, să nu cărtească împotriva sorții și să se păzească a nu fi amăgiți de acei reformatori împii, cari arătându-se prieteni și binevoitori ai celor săraci, sădesc în sufletul poporului nemulțămirea, iubirea banului, invidia și îl abat astfel dela calea virtuților divine spre prăpastia nefericirii”. — Devotat Romei, cardinalul Puzyna desigur cu inimă grea a împlinit datoria ce i-a impus împăratul de a exprima în consiliul cardinalilor adunați în conclavă după decedarea pontifului Leo XIII, că Austria întrebunțează dreptul său de veto contra alegerii cardinalului Rampolla. Era la 3 august 1903, la scrutinul, și marele secretar de stat avea să obțină mai mult de două treimi a voturilor, cum se cere. Deja se vedea bucuria pe membrii înaltului colegiu, când palid se ridică austriacul Puzyna și cu lacrimi în ochi mărturisește că e silit a comunica opunerea monarhului său. Palpitând de emoțiune, totuș energie, protestează Rampolla împotriva acestui amestec, mulțumește aderenților săi și-i roagă ca în interesul bisericii și pentru a evita orice conflict, să voteze cu altul. Astfel a fost ales după aceea Giuseppe Sarto, patriarhul de Venezia, acum Pius X. În cel dintâi an al păstoririi sale noul pontifice a oprit în constituțiunea „Commissum Nobis” sub pedeapsa excomunicării ca cineva să fie interpretul oricărui fel de amestec lumesc în afacerile conclavei.

Logodne. D-șoara Elisaveta Popescu și d. Nicolae Fofiu, inv. logodiți.

— D-șoara Rozalia Dohányos și d. Ștefan Fofiu, teolog abs. logodiți

— D-șoara Mărioara Popp și Aurel Sărac, osp. logodiți.

— Mariți Nuțiu și Petru P. German — logodiți.

Felicități!

Turneul tenorului I. Rădulescu.

În curând vom avea plăcuta ocaziune să ascultăm un nou tenor român, care anunță sosirea sa în Transilvania, spre sfârșitul lunii curente. Tenorul I. Rădulescu este cel mai de seamă cântăreț al soc. „Carmen”, absolvent al conservatorului din București obținând o bursă pentru a-și desăvârși studiile la Paris, s'a decis ca în trecere prin Transilvania, să facă un turneu artistic prin orașele mai principale. Primul concert îl va aranja în Arad, pe la începutul lui octombrie.

Autor român la opera din Viena.

Joi la 1 (14) septembrie va fi pe scena operii imperiale din Viena, premiera baletului „Nippes” de d. dr. Gr. de Pantasi, cunoscut la București și la noi mai ales dela reprezentarea operetei „Moș Ciocârlan” înscenată de dansul. Baletul „Nippes” a fost reprezentat acum câteva luni cu mult succes înaintea curții în palatul din Schön-

brunn, iar de aci înainte va trece în repertoriul operii imperiale și d. Pantasi va fi primul autor român admis la această scenă ilustră.

Cu bucurie vestim știrea aceasta, având a reveni după reprezentare, când românii din Viena vor avea plăcerea a asista la succesul unui român în această casă renumită între toate teatrele muzicale din lume.

Holera în România. De câteva zile telegramele sosite din provincie anunță mereu cazuri suspecte de holera ivite în porturile dunărene Galați, Brăila etc.

La câteva din analizele făcute au fost negative fiind vorba de intoxicații alimentare în majoritatea cazurilor.

Sâmbătă însă directorul general al serviciului sanitar d. dr. Bărdescu a anunțat că ultimul caz ivit la Brăila este holera asiatică, deoarece, la analiza făcută, s'au găsit vibrionii holerei.

D. dr. Bărdescu a hotărât să se facă o nouă însemnătate pentru adevăritarea celor de mai sus.

S'au luat în toate porturile dealungul Dunării măsuri de izolare și desinfecție.

Aflăm că, deoarece s'au constituit în mod oficial holera la țară, e vorba să se ia imediat măsuri pentru contramandarea concentrărilor și a manevrelor.

După toate probabilitățile, toate cele 4 cazuri suspecte din Brăila sunt de holera.

Atât rezultatul anterior cât și examenul bacteriologic de până acum indică holera.

La examenul făcut s'au obținut bogate culturi de vibrioni, foarte numeroși și distincți chiar, fără însemnătate în defectiunile și sucurile supuse examenului.

Aviz. Aducem la cunoștința on. noștri abonați și cetitori, că de aci încolo redacția și administrația revistei „Națiunea” e: Budapesta, Utóút 115/b. Budapesta, 10 sept. 1911. Administrația rev. „Națiunea”.

Bancă slovăcească în Bichșclaba. Un ziar unguresc primește informația, că o mare bancă din Praga, care are în Ungaria mai multe filiale, voește să înființeze în Bichșclaba o bancă slovăcească, la înființarea căreia va contribui și o bancă slovăcească din Zólyom. Așa se vede, că fondatorii sunt siguri despre posibilitatea înființării băncii, deoarece în săptămâna trecută, spune ziarul unguresc, ei au și cumpărat o casă pe seama noiei bănci.

Revoltă la penitenciarul din Galați. La penitenciarul din Galați, a izbucnit sâmbătă o revoltă a deținuților.

Această revoltă s'a terminat în urma intervenției autorităților.

Cauza este faptul, că un deținut a fost bătut până la sânge de către grefierul penitenciarului.

Deținuții, față de acest act de brutalitate, au luat în mijlocul lor pe cel bătut, refuzând să-l predea la somația personalului de pază al închisorii.

Revolta luând proporții, au fost avizate autoritățile și imediat au sosit la penitenciar dnii procuror general Sărățeanu, prim-procuror Eugeniu Bonache, procuror Curia și căpitanul Săndulescu, aghiotantul pieței.

În urma unor lungi parlamentari, deținuții revoltati au cedat.

Autoritățile au dresat un proces verbal constatator al celor întâmplate.

Zborul cu „Rața”. Hidroaeroplanul „Rața” al principelui George Bibescu a fost montat în patru zile, deși materialul din care se compune este așa de numeros și complicat, încât a fost transportat în trei vagoane.

Principele Bibescu a făcut sâmbătă de dimineață primele încercări.

Conducerea acestui aeroplan se deosebește de aceea a aeroplanului Bleriot cu care principele Bibescu s'a obicinuit; cu toate acestea cele două zboruri pe cari le-a făcut în jurul câmpului de aviație au fost sigure ca și zborurile aeroplanului Bleriot.

În zborurile întâi principele Bibescu avea ca pasager pe d. locot. Capșa, iar în zborul al doilea pe d. loco. Istrati.

Evoluțiile și aterisările au fost admirabile.

Namfre. Din Beiuș primim știrea, că d. *Victor Filip*, originar din Bihor, a fost numit rector la internatul de băieți din Beiuș a diecezei gr.-or. arădane.

Recordul înălțimei. Ziua de 22 august v. a înscris o nouă ispravă uimitoare în istoria aviațiunii. Aviatorul Roland Garros s'a ridicat la 4.250 metri cu un **memoplan**, bătănd astfel toate recordurile de înălțime.

Garros se află la Dinard, în Britania și râvnea de mult să-și însușească acest record. Acuma și-a văzut visul cu ochii. Ascensiunea a durat două ore, pe când coborîrea făcută în zbor planat, nouă minute.

Povestindu-și impresiile asupra acestui zbor fantastic, Garros spune:

„Am atins ourând o mare înălțime; barometrul meu arăta mai mult de 1.500 metri și de-abia oșeam dintr'un nor, că intram în altul; par'că mă jucam de-a-v'ăți-ascunsele cu soarele, care mă încălzea cu razele lui arzătoare...

„Cu cât mă urcam, cu atâta simțeam, că mi-e frig, mai cu seamă la picioare și la cap. Vre-un șfert de ceas a trebuit să-mi dau lovitură în cap ca să mă încălzesc. Și cu toate astea, vremea era ideală...

„Ajunsesem aproape la maximul înălțimei mele, când avui de suferit foarte mult de ținuturile pe cari mi-le pricinuia rărirea aerului. Atunci, istovit de tot de luptă ce dădusem ca să ure mereu, m'am hotărît să mă cobor'.

Cea dintâiu înălțime care a depășit o mie de metri a fost atinsă de Latham. Vine apoi Dexel cu 2.000 de metri, Legagneux cu 3.000 și căpitanul Felix cu 3.350 metri.

Luptele din Maroc. Din Madrid vine știrea, că ministrul marinei a primit din Melilla o telegramă spunând, că harka marocană ocupase la revărsatul zilei de sâmbătă o poziție înaintată și că lupta cu spaniolii a ținut de dimineața până la amiază, când inamicul a fost alungat cu pierderi mari; trupele spaniole ar fi avut pierderi neînsemnate. În urma acestei lupte, două canoniere spaniole au bombardat satele din ținutul Alhucemas unde triburile au recrutat harka actuală.

— În lupta de Vineri, un ofițer, trei soldați și patru polițiști au fost uciși; un ofițer și 25 soldați au fost răniți.

Din Madrid se mai comunică, că 3.000 de soldați au părăsit peninsula spre a se duce în ținutul Alhucemas unde vor lupta în contra armatei marocane care s'a înființat de curând în această regiune și care se arată protivnică spaniolilor. Trei vase de războiu vor ajuta acțiunea.

Datele statistice definitive asupra comerțului exterior al Ungariei pe 1910. Importul întreg al Ungariei în 1910 se cifrează cu K. 1852 mil. iar exportul K. 1.737 mil. Acest deficit al bilanțului ungar de mărfuri este cu 27 milioane mai mare, ca cel din anul anterior. Deficitul mare din anul 1909 s'a justificat prin recolta slabă de grâu, căci se știe, că numai pentru grâu au ieșit atunci din țară rotund K. 100 mil. În anul 1910 urcarea neobișnuit de mare a importului revine mai ales, asupra articolelor de industrie și anume: asupra articolelor de lână, mașini, mărfuri de confecțiune, piei prelucrate și pielărie, lemne și a mărfurilor de ferărie.

Prin faptul, că cea mai mare parte din mașinile și mărfurile de ferărie importate sunt destinate pentru economia de câmp, se vedește progresul realizat pe acest teren.

În ce privește exportul, aici se arată numai o mică diferență de trecut. Prețul urcat al vitelor creșterea exportului de zahăr în Orient și recolta bună la grâu și secară au fost contrabalansate ușor prin scăderea exportului de făină — mai ales ce privește calitatea — precum și scăderea exportului ovășului și orzului.

Escadra rusă la Varna. La banchetul dat la Varna, în Bulgaria, în onoarea ofițerilor ruși, a luat cuvântul d. Nikludow, care a declarat, că flota rusă din Marea Neagră e legată cu demnitatea și puterea Rusiei, precum și demnitatea și interesele vitale ale amicilor și fraților ei de pe aceste țărmuri.

Escadra rusă din Marea Neagră a vizitat porturile din Asia mică, unde a fost primită într'un mod amical.

Ofițerii ruși sunt sub impresia, că Bulgaria e legată în mod frățesc și cordial cu Rusia și că lucrează spre progres în toate privințele, că e o țară puternică și mândră, dar pașnică și calmă.

D. Nekludow a terminat, spunând: sperăm din toată inima, pentru menținerea păcii generale, că legăturile strânse și amicitia sinceră a celor două națiuni surori, vor rămâne veșnic nezdruccinate.

Demonstrațiile contra scumpetei traficul în Franța. Din Paris se anunță, că manifestațiunile în contra scumpetei traficul continuă în provincie.

La Brest a avut loc o întrunire la Bursa muncii, urmață de o manifestațiune pe care a împrăștiat-o poliția, s'au făcut mai multe arestări.

Vineri seara, manifestații au asaltat în Boulaix o măcelărie pe care au ciuruit-o cu pietre, precum și mai multe prăvălii și untării. S'au făcut mai multe șarje de cavalerie; sunt mulți arestați.

La Brest, la sfârșitul întrunirii organizată de sindicatul muncitorilor dela arsenal au fost încăeri și manifestații au fost risipiți de poliție. Apoi grupuri de manifestații s'au format iarăși, sfărâmând mai multe geamuri la casele particulare.

Răscoala curzilor. Ziarul „Tanin” din Constantinopole află că o luptă a avut loc lângă Teholamerik, în vilaetul Van, între tîpse și triburile curde răsculate cari au fost respinse din trei pozițiuni.

Chestia cretană. Se asigură că poarta s'a decis să atragă atențiunea puterilor cretane asupra primejdiei la care sunt expuși mohamedanii în urma meetingurilor din Mylopotamo și din Spakia.

Evenimentele din Persia. Agenția Reuter află din Teheran că Sărdar Arsad a declarat în ajunul execuțiunii sale că un diplomat rus i-a spus lui și lui Mohamed Ali că Rusia și Anglia s'au angajat în mod reciproc să nu se amestece în afacerile interioare ale Persiei dar că dacă Mohamed Ali ar încerca să-și recâștige tronul, Rusia ar observa neutralitatea și nu ar împiedeca realizarea acestui plan.

Tarul nu va mai veni în Germania. „Darmstädter Tagblatt” anunță că părărea imperială rusă a renunțat anul acesta la vizita în Germania.

Marele duce și marea ducesă de Hessa vor vizita anul acesta pe rudele lor din Rusia la Petersburg.

Regele Angliei și ziariștii. Cu ocazia deschiderei conferinței institutului ziariștilor englezi, regele a dat o telegramă prezidentului institutului, în care telegramă între altele spune și următoarele:

„Puterea presei, este mare și nu are de egal decât responsabilitățile ce le asumă și M. Sa recunoaște datoria de recunoștință ce se cuvine ziariștilor pentru zelul neîntrerupt și neobosit cu care în mod colectiv și individual, ei se achită zi și noapte de o mare datorie publică”.

Condamnarea căpitanului Postnikow. Din Petersburg vine știrea, că căpitanul de stat major Postnikow a fost osândit la muncă silnică pe opt ani peentru că ar fi vândut pe bani la trei puteri străine documente secrete.

Un preot criminal. Din Montefierro, în Italia, se anunță că preotul Gherareini a înjunghiat mortal pe lucrătorul Antonio Lombardo pentru o datorie de o sută de lei. Criminalul a fost arestat.

Falimentul băncilor ungurești. După institutul de credit din Deva, vine acum a doua bancă ungurească, care se dă peste cap: „Casa de păstrare” ungurească din Abrud. A fost înțemeiată în 1887 cu un capital social de 50.000 cor. Bilanțul din 1909 arată un câștig de 5400

cor. iar bilanțul din 1910 nu s'a încheiat încă. Și în vremea ce băncile lor falimentează pe rând, presa ungurească saturată de șovinism, are cinismul să strige împotriva băncilor române, cari au dat dovezi strălucite de soliditate, și de cinste.

Furtul Giocondei un fleac! Parisul a asurzit omenirea cu lamentațiile asupra furtului Giocondei lui Da Vinci!

Nici nu se putea ca asemenea reclamă să nu plictisească pe acei cari când e vorba de șterpeleală nu au rivali! Aceia sunt rușii, cari îți fură și ouă de sub cloșcă!

Indignat de asurzeala parisienilor „Petersburger Herold” arată că în capitala tuturor rușilor nu a dispărut un singur tablou, ci un muzeu întreg și nu s'a aflat decât peste vreo șase luni de zile. Ba a dispărut și un palat al împărătesei Catherinei și numai astfel s'a aflat apoi, că a existat un asemenea palat!

Să poștească și Parisul la așa recorduri, dacă îi dă mâna!

Te pui cu „maladetz?”

Expoziție de copii în Lanerăm. Apelul cald al comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”, lansat în cauza expoziției de copii, a aflat viu răspuns în inimile frunțașilor din Lanerăm și împrejurime. În conferența ținută în astă cauză s'a luat cu plăcere la cunoștință faptul, că la premiile de distribuit va contribui: comuna politică Lanerăm 70 cor., comuna bisericească 30 cor., banca „Agricola” din Sebeșul-săs. 50 cor., banca „Sebeșana” 50 cor. stând astfel, cu contribuția de cor. 50 a „Reuniunii agricole”, în total 250 cor. la dispoziție de împărțit între mamele harnice din Lanerăm. Pentru a asigura buna reușită a acestei lucrări de interes igienic-economic s'a instituit un comitet aranjator local, care desvoltă activitate laudabilă în toate direcțiunile. Tinerimea locală în însuflețirea ei va aranja o petrecere împreună cu reprezentațiune teatrală și cu concert.

Pentru formarea juriului au fost propuși, în afară de frunțașii din Lanerăm și de membrii comitetului central al Reuniunii agricole, domni: dr. I. Elekes, dr. At. Moga, medici în Sebeșul-săs., dr. Traian Petrașcu, medic în Tâlmăciu, Sergiu Medean și Eugen Pop Păcurariu, protopresbiteri, G. Tătar, contabil, I. Băilă, tutor, dr. Seb. Stanca, par., Ioan Oncescu, not. emer. și I. Pavel, învățător, toți din Sebeșul-săsesc. Conferențe se vor ținea mai multe, tractând despre igienă etc. Cu fotografiatul grupelor etc. se însărețiază unul din fotografi din Sebeșul-săsesc. Terminul expoziției s'a defipt pe duminică 24 septembrie n. c. Detalii va da comitetul central al Reuniunii agricole. — „Cu noi este Dumnezeu!”

Plicurile transparente oprite. Conform unei ordinațiuni nouă a direcțiunii poștei și telegrafului, scrisorile pachetate în plicuri transparente nu se mai primesc pentru expediție, recomandată, nici pentru străinătate, nici pentru interiorul țării. Asemenea sunt eschise dela expediția poștală plicurile a căror parte de adresă este tăiată.

Groznică nenorocire din Nizza. Vineri dimineața tavanul unui teatru în reparație de pe strada Pastorelli din Nizza, s'a prăbușit peste vre-o sută de lucrători, dintre cari vre-o patruzeci au fost acoperiți sub dărâmături.

Trupele și pompierii au procedat la scoaterca victimelor.

O parte a clădirii care a rămas în picioare amenință să se prăbușească. Până la orele 11 erau scoși 10 morți.

Peste 300 soldați îmbolnăviți în timpul unui marș. Din Győr vine știrea, că în timpul unui marș al reg. 26 de infanterie, format în mare parte din rezervați s'au îmbolnăvit 335 soldați și trei au murit.

S'a deschis o anchetă severă, de oarece între soldați nu se afla nici un medic de regiment, ci numai un asistent.

Divorțul dintre soții Hofrichter. Din Viena vine știrea, că avocatul soției lui Hofrichter s'a

prezentat fostului locotenent Hofrichter în închisoarea din Moelldsdorf, căutând să-l convingă a divorța.

Acesta a refuzat însă declarând că a fost condamnat pe nedrept. Soția sa va fi silită să obțină divorțul prin proces. Ea e hotărâtă a schimba numele copilului care are vârsta de doi ani și al crește în străinătate.

Mașinele de zburat în manevre. În toate țările Europei se fac încercări cu mașina de sburat în manevre, ca să se vadă cam ce folos ar putea aduce într'un războiu aceste cele mai nouă iscodiri ale minții omenești. Și se zice a fi de fapt de mare folos, că prin ele descoperirea lagărului dușman se face cu mult mai ușor și mai ușor de cărmuit. Pentru a arunca bombe în dușmani, sunt mai potrivite în schimb biplanele, cari pot purta mai multă greutate și astfel pot duce mai multe bombe, cari apoi vor face într'o singură luptă atâta nimicire în armată, cât n' puteau face tunurile într'un războiu întreg.

Astăzi țara, care are mai mare vătă de mașini de sburat, e Franța. Aici s'au format adevărate batalioane de piloți și ofițerii acestora la manevre au deosebită iscusință descriind cu atâta acuratețe puterea dușmanului, încât comandanții primitivi de știri îndată pot lua pe dușman ori nu, și că în ce parte?

Impărăția Austro-Ungaria a început și ea a pune preț pe armata de piloți și în timpul din urmă și-a făcut și ea o școală în care învață pe ofițerii cei mai cutezanți și isteți să zboare.

Chiar acum la manevrele ce se fac zilnic acestea, mașinele de sburat au făcut mari slujbe și au dovedit de foarte folositoare.

Nu se lasă mai pe jos în privința aceasta aici țara fraților noștri de dincolo: România. Și aici în timpul din urmă o ceată de ofițeri au dovedit foarte frumoase cunoștințe și destoinicie în ale sborului. Dar fala României și mai ales a noastră a celor din Ardeal o face tinărul inginer **Vlaicu**, care afară de aceea, că e și un sburător isteț, e și iscoditorul mașinei de sburat. Mașina lui e una dintre cele mai bune mașini de sburat din lumea întreagă. („Lib.“)

Reghinul săsesc, unul din cele mai expuse puncte ale românismului publică concurs pentru învățător gr.-cat. cu termenul 20 sept. n. a. c. Salariul fundamental de 1100 cor. în rate lunare anticipative și cincenalele convenite pe lângă cortelul după lege, recomandă acest loc unora din cei mai buni învățători, cunoscători de muzică, în care caz se pune în prospect scutirea de cantorat. Poate conta și la venite laterale.

Sherlock Holmes. Măne teatrul Apollo va prezinta cel mai nou eveniment al cinematografului: „Chipiul negru”, care aparține celor mai interesante și mai agitate drame din viața de detectiv. Eroul principal al dramei este renumitul detectiv Sherlock Holmes, care cu prilejul urmăririi unui caz misterios își arată genialitatea de detectiv. Relevăm dintre punctele programului de mâne drama „Singur în lume”, care ne arată zbuciumul unui băiețel.

Programul este următorul:
1. Meran și jurul. 2. Învățătoarea miopă (amuzant). 3. Singur în lume (viața înduioșătoare a unui copil). 4. Exercițiile cu proiectile ale armatei italiene (spectacol). 5. Turnul de veghe fermecat (dramă americană). 6. Tablouri vivante. 7. Sherlock Holmes. Chipiul negru (senzational) 500 m. 8. Lemke sub scut de femeie (piesă bufă).
Începutul la ora 6, 7 și jum. și 9 seara.
Numai două zile.

Nou! Atragem atențiunea on. cetitorii asupra inseratului lui **Igaz Sándor**, care și-a deschis cea mai mare prăvălie de giuvericale în Arad, Piața Andrassy, (palat. Minorităților), unde se pot cumpăra cele mai bune oroloage de buzunar, serviciiuri, etc.

POȘTA REDACȚIEI.

Dr. V. B. în Lugoj. Nu știm cu siguranță, dar vă comunicăm următoarele adrese, unde, probabil, îl veți putea găsi: București, Calea Plevnei numărul 48; Földra (com. Bistrița-Năsăud), u. p. Kis-Ilonda.

Dr. A. B., Panciova. — „Dicționar maghiar-român și român-meghiar” de I. Ghetie. Prețul 16 cor. Se capătă la „Librăria diecezană”, Arad, str. Deák Ferencz 33.

Bibliografie

La Librăria diecezană din Arad se află în vânzare:
Iorga N. Articole care pot să rămână. I. oamni cari au fost. Amintiri și comemorări 3.—
Russu-Sirianu. Schițe și nuvele înădite 1.50
Elefterescu Em. De toate și din toate
Pe un popor sau cartea neamului 2.—
Marino-Closeu C. Ada-Lazu. Nuvele. 2.—
I. de Balzac. Amorul mascat sau ne-soț și fericire —.30
Charleshaue Poor, Sistemul solar —.30
Moldovan I. Ardealul I. 1.80
Carleton Thomas, Eroii, cultul eroilor și eroicitățile 2.—

Dr. Matthias Ad. Pedagogia practică, trad. liberă cu o prefață și note de G. Popan-Duică — — — — — 2.50
Martig Em. Psihologia pedagogică — — — — — 3.50
Ufer Chr. Introducere în pedagogia lui Herbart 2.—
Locke I. câteva idei asupra educațiunii trad. G. Coșbuc partea I și II — — — — — 2.—
Ioan Amos Comenius. Didactica Magna trad. de Garboviceanu — — — — — 1.55

La comanda să se alutere și pentru porto postal 20 fileri de fiecare carte.

Dr. ȘTEFAN TĂMAȘDAN
medic unv. specialist în arta dentistică.
ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer-Eliz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Redactor responsabil: **Atanasiu Halmăgian.**

Aviz.

La agentura principală din Arad a băncii gen. de asigurare „Transilvania” află angajament Doi acuisitori (agenți ambulanti) cu rebonificare corespunzătoare. Ofertul, care are să conțină datele referitoare la ocupațiunea de până aci a reflectantului și cunoștința sa de limbi, este a se înainta cel mult până la 15 Septembrie n. agenturei sus numite.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie
26 odăi aranjate cel mai modern.
Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Birou central, stabiliment medical.
Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.
Director-șef: **Dr. A. Coșmața.**
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Telefon 88—99.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”

Roza dela Disentis

de **H. Zschokke.**

Trad. de Iunius.

(41) — Urmare. —

Deodată cu stima mea pentru D-ta a crescut în mine și dorința de-a te ști fericit. D-ta ai sufletul încă curat. Dă-mi voie în acest moment să-ți vorbesc precum vorbește tatăl fiului său. Eu știu mai mult despre D-ta decât îți închipui, mai mult chiar decât știu D-ta însuși.

D-ta nu ești fericit, n'ai fost fericit nici în casa baronului de Șauenstein, nici în relațiile d-tale din Viena și nu vei fi încă multă vreme, dacă...

— Sunt silit să te intrerup, prea onoratența d-tale, infocată de a corege cu orice preț d-le. Mă cunoști d-ta mai demult? Sau poateea mi-am tradat eu însu-mi secretele vieții în momente de boală? Ceeace spui d-ta mă pune în concepție în contradicție cu rațiunea sănătoasă. Nu mirare. Despre care rătăcire vorbești însă? Ce adevărat, rămâi așa cum ești, rămâi copil neputut d-ta să afie despre viața mea în casa Șauenstein până la cele mai adânci bătrânețe. Greștea și asupra relațiilor mele în Viena? Eu n' d-tale este greșala tuturor tinerilor cu simțimă știu vinovat nici de o rătăcire, cu atât mai mult și inimă nobilă. Păzește-te însă de a te puțin de o vină mare. Am petrecut momente cu sila, ca reformator al lumii, cum o fericite!

— Când afirmi acestea, tânărul meu amic te găsești la...

Aici călugărul se apropie cu un aier de întine, însă nu fără șiretenie de mine și-mi șoptește: „Roza dela Disentis?”

Închipuiește-ți uimirea mea, dragă Sabină, am auzit cuvintele acestea din gura unui bătrân, pe care abia-l cunosc de câteva săptămâni și căruia eu nu i-am vorbit nici când despre problemele noastre și cu deosebire despre ale mele! Înholbai la dânsul și încurcat cum eram, îi făcui unele întrebări. El însă nu mă lăsă să sfârșesc bătăndu-mă pe umăr, urmă:

— Nu mă întreba, nu cerca zadarnic să afii mult, căci voiu tăcea, căci trebuie să tac. Că lozina exprimată am voit mai mult să mă amez, ca să-ți documentez, că nu-ți cunosc ai felul de a gândi, ci și trecutul. Te iubesc și vrea să te vad fericit. D-ta meriți să fii fericit și nu ești. D-ta ești un tânăr cu mîntea curată, aprins pentru adevărul vecinic cu experiență puțină, dragul meu. De aici d-ta nu te poți împăca de felul felului cu

d-ta nu te poți împăca de felul felului cu dea faptelor sale rele aparenta nedreptății, sau dacă nu poate aceasta, să le scuze cel puțin, prezentându-le ca săvârșite sub forța împrejurărilor. La toți muritorii e mai bun omul intern decât cel extern.

riență să cunoască multimea treptelor în dezvoltarea omeneirii și adevărul, cumcă oamenii se pot reforma numai încetul cu încetul, amăsurat dezvoltării naturale. Nu pretinde, ca copiii neștiutori să se prefacă numai decât în oameni învățați. Luminează cu lumina d-tale în întunec, fără însă a produce incendiu.

Recunosc, Sabină, că acest răspuns m'a cam încurcat. Din el s'a desprins un adevăr, care mă ispitea și pe mine adeseori, însă nu voiam să-l admit, căci mi-se părea, că este contrar, opus rațiunii sănătoase. Nu știam în primul moment ce să-i răspund. Imi ajutai în sfârșit cu o întrebare, care părea a fi o contradicție.

— D-ta nu ai fost asadară niciodată cuprins de o mânie sfântă la vederea răutății omenești?

— Fătul meu, faci rău, că numești mânia „sfântă”, replică dânsul foarte liniștit. După concepțiunea mea, nu există neleguire sfântă și întru cât am putut eu experia, se găsesc într'adevăr oameni rătați, nu se găsesc însă de aceia, cari sunt nedrepti și răi de dragul nedreptății și al răutății.

Fiecare vrea să apară bun cel puțin și să dea faptelor sale rele aparenta nedreptății, sau dacă nu poate aceasta, să le scuze cel puțin, prezentându-le ca săvârșite sub forța împrejurărilor. La toți muritorii e mai bun omul intern decât cel extern.

(Va urma.)

Un candidat cu praxă

afliă imediat aplicare în cancelaria subscrisului

Dr. Ioan Maior,
advocat în Ilia-Murășană (Marosillye).

Dela 10 coroane în sus.

Se poate procura dela „Asociația călciunariiilor“ din Arad, Piața Libertății Nr. 15, precum și la magazinele filiate din Cermieu și Piski: ghete pentru bărbați și șirete (panglici) din piele de box.

IUSTIN OLARIU,
director.

Caut un candidat de avocat cu praxă bună.

Condiții foarte favorabile. Postul e a se ocupa imediat sau cel târziu 30 Septembrie a. c.

Dr. ROMUL VELICIU,
advocat în Arad.

Un candidat cu praxă

afliă aplicare în cancelaria subscrisului. Intrare 15 Septembrie n. ori 1 Octombrie.

Dr. Ioan Pop,
advocat, Alba-Iulia.

„VULTURUL“

Inst. de credit și economii societ. pe acții în Tășnad.

Tășnad, la 5 Februarie 1911.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Vulturul“ din Tășnad (Tasnád, Szilágy m.) publică concurs pentru ocuparea postului de contabil cu salariu de 2000 Cor.

Dela recurenți să recere să fie absolvenți ai unei școli comerciale cu examen de maturitate și să aibă praxă deplină în toate agențele de bancă.

Cererile prevăzute cu documentele de lipsă sunt a se înainta direcțiunii până la 20 Septembrie 1911.

Prezentarea în persoană este în interesul recurentului.

Direcțiunea.

Ziffer Sándor

Intreprindere de mașini de scris
ARAD, str. Forray, palatul contelui Hunyady

Unicul vânzător al mașinelor
cu renume universal

Underwood Vizible,

se pot scrie deodată 15—20
exemplare; soliditatea lor e
neîntrecută; prevăzute cu li-
tere românești după plac, se
pot primi pentru probă și re-
comandare fără nici o taxă.

Primește și pentru jurul Aradului întocmirea
mașinelor în cursul anului întreg și sub în-
grijirea mea de specialist, mașinele vor
funcționa regulat. Curs permanent pentru
stenografie și contabilitate la mașină. Mare
magazin de aparținente de prima calitate.

Andrássy Gábor mäsar.

— Arad, str. Kasza Nr. 45. —

Aduc la cunoștința on. public, că în str. Kasza Nr. 45 am deschis atelier de mäsărit. Primește totfelul de lucrări pentru zidiri și mobile în bransa mea, executându-le prompt și conștiințios. Comandele din provincie le execut prompt. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, român

Cu toată stima:

Andrássy Gábor,
mäsar de mobilă și zidiri.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, esecută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrisului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DANIEL

Intreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

S'a deschis!

prăvălia nouă de giuvaere a lui

IGAZ SÁNDOR

ARAD, piața Andrássy (palatul Minorităților).

Asortiment bogat din cele mai moderne, bijuterii, arginterii și oroloage extra-fine. Apartament deosebit pentru articlii de argint-china.

Prețuri moderate!

(Fiți atenți la firmă).

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat.
Telefon 438.

Noutăți igienice de gumă și băsică de pește.

Specialitate preservativă fabricat veritabil francez și american în pachete originale.

Recomandată de medicii!

Garanță.

Nou!

„Fatime“ I și II calit. Prețul 1
— duzină 6 și 8 coroane. —
„Semiramis“ I și II calit. Prețul
— duzină 10 și 12 coroane. —

Ambele feluri de preservative sunt cele mai excelente produse din această specialitate și se pot procura exclusiv la mine.

NOU! „Auto vaginal spray“ NOU!

Cel mai sigur și mai practic mijloc de prezervare a veacului nostru. Prețul per bucată **15 cor.**

Se trimete direct prin fabrica de instrumente medicale și articole de gumă

KELETI I. Budapest, IV.,

Koronaherceg - utca 17. Prov.

Cereți gratuit și francat preainterisantul meu cel mai nou preț curent ilustrat cu peste 3000 de ilustrațiuni.

Fondat 1878.

Telefon 13—76.

Mijlocitori se caută în fiecare oraș cu proviziune considerabilă.

Atelierul de dentură

Radu Novac

Arad, Tököly-tér 7.

— Etagiul I. —

Grill Károly

lăcătuș-tehnic. mașinist.
Világos. (Casa proprie.)

Primește orice comande de specialitate, d. ex.: părți trebuincioase la edifici, garduri de fier și gratii de morminte. — Cuptoare, modelul cel mai nou de cea mai bună execuție. — Cumpene, greutate, mașini economice.

Stropitoare de vie se capătă și se reparază cu pricepere. Cu plăcere dau planuri și proiect de spese.

Cruțați și Vă încercați norocul!

În **30 Septembrie** va fi

a doua tragere a lozurilor de Tisa, cari afară de celea două câștiguri principale de câte **180.000 Cor.** mai au câștiguri în sumă totală de

2,800.000

și aduc pe lângă toate acestea încă și 4 procente la sută interese.

De prezent vindem aceste lozuri pe 48 rate lunare de câte 10 coroane. Nici un risc! Bani nu sunt perduți ca la alte multe loterii de noroc. Toate casele statului primesc aceste lozuri ca cautiune!!... Ele sunt o hârtie de valoare de prima bonitate, — care oricând se poate vinde la bursă sau se poate lombarda la orice bancă. Ultima tragere va fi în anul 1930, până la care termen tot lozul trebuie să se tragă necondiționat cu un câștig mai mic sau mai mare. Deja după solvirea ratei prime participă cumpărătorul, — pe baza listei de rate ce i se estradă cu reîntoarcerea poștei, — la toate tragerile, iar câștigurile sunt în întregime ale lui. Trimițându-se rata primă prin mandat postal, pentru asigurarea celorlalte rate punem la dispoziția stimaților noștri cumpărători cecuri postale.

Grăbiți cu comanda, căci proxima tragere e deja la ușă!... Nu lăsați ocaziunea să treacă!...
Puneți mâna pe noroc!...

Cu deosebită stimă:

USTREDNA BANCA UC. SPOL., BUDAPEST V., SAS-U. 24.

Se caută agenți în provincie.

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și sanatorii aranjat conform tuturor recerinelor moderne; dietetică după sistemul lui
== dr. Lahmann; ==

(băi de aer, de soare, de aburi, de aer cald de acid carbonic, de oxygen, de radium, băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare de la Viena în regiune romantică și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele ale schimbului organic rheumatism, boale de stomach și de intestine, etc.

Cure de îngrășare și slăbire. Nu se primesc în stabiliment: boale infecțioase și boale psihice.

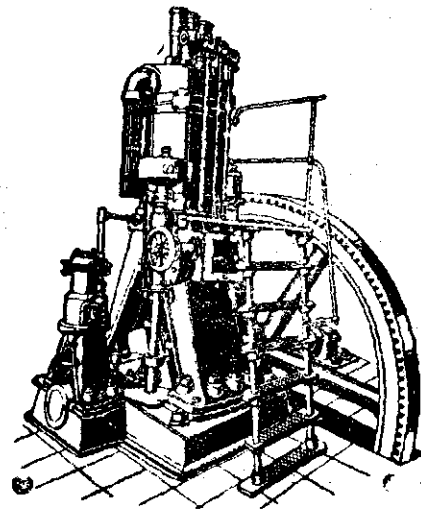
Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegrafică și telefon:

Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Cu prospecte și detalii stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. MARIUS STURZA.

Execuție modernă, solidă, și reală de prima clasă, serviciu prompt și prețuri moderate.

Multe patente proprii.

380 lucrători și ofitanți. Premiat la expoziția din București 1906 cu Grand Prix, cea mai înaltă distincție și medalie de aur. La expoziția regnicolă din Cincibiseriei 1907 cu medalie de aur, la expoziția din Sepsiszentgyörgy cu medalie de aur.

Două fabrici proprii.

Frații Schiel

fabrică de mașini, stabiliment pentru edificare de mori, turnătorie de fier.

Brașov.

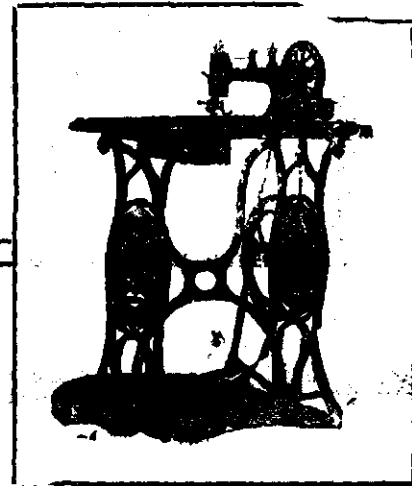
Cea mai mare fabrică de fier din Ardeal efectuează: stabilimente de turbine, motoare și locomotive de ulei brut „Coroana“, mori mănate cu motor și apă, stabilimente electrice, stabilimente de transmisiune, mașini de sămănat, pieptene de lână.

Cele mai bune mașini de cusut

se capătă pe lângă solvire favorabilă în rate la firma

Kalenda János

Nagyvárad, lângă biserica „Holdas“.

Tot acolo: Mare alegere în arme de vânat și revolvere, precum gramofone și părți necesare.

Telefon — (în tot comitatul) — Nr. 245.

Nrul telefonului:
266

Nrul telefonului:
266

Librăria diecezană

ARAD, strada Deák Ferencz Nrul 35.

Mare și bogat asortiment în recvizite cancelariari, manuale școlare, cărți literare și științifice, piese muzicale, hârtie, registre,
:: recvizite bisericesti ș. a. ::

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cel mai mare și mai bine sortat magazin românesc din Ungaria în ilustrate cu porturi naționale din țară și de la noi precum și cu vederi frumoase din
:: toată lumea. ::

Comandele din provincă se efectuează cu cea mai mare promptitudine și urgență pe lângă prețuri moderate. — La cerere spedează francat catalog bogat. :: :: ::

